

Resolutio Lutheriana super propositione deci[m]a tertia, de potestate pape

<https://hdl.handle.net/1874/429987>

20

Resolutio

Lutheriana super
propositione decia
tertia: de potestate
pape: p autore lo-
cupletata.

I H E S V S .
MARTINVS LVTH ER, PIO
 LECTORI SALVTEM
 IN CHRISTO.

Tops et occu-
 pationum ra-
 tio precipitavit
 editionē reso-
 lutionum, vt
 pessimo noi
 hereseositēta-
 to, occurreret
 Stiliū de idus
 stria variat.
Vi in publi-
 cū tractus, re-
 quirat agulū.

SUPER propositionibus tredecim resolu-
 tiones meas, nuper tumultuario nego-
 tio edidi, vt serebat, & temporis, & occu-
 pationū mearum ratio. ita enim cogor pe-
 ne imparatus, pessimo nomini: quod mihi
 hi a multis intentatur: occurrere. Quas,
 cum videam maiore studio peti, quā spes
 rauera, visum est, eas sub in eadem reuo-
 catas augere, vt emendare saltem, si qua
 digniore facie in publicū venire possint.

Cur durior sit
 i aduersarios
Præfractos
 et obstinatos
 Ruffinos obs-
 latratores pa-
 titur, flagris
 etiā dignos.
 Malo nodo,
 mal⁹ cuneus.
Haud scio,
 an inuetera-
 tū vlc⁹ mol-
 liter & utilis
 ter curari q̄at

In qua re: optime lector: te primū oro, ne stili mei varietatem mis-
 reris. Sū plane aliquando sordidior, penitusq; mei dissimilis, q̄
 de industria facio, quod mihi nō sit spes nominis & memorie diu-
 turnæ, nec tale quippiam vnquā quæsiui. sed sicut vi in publicum
 tractus sum, ita cogito semper: quā possim: citius redire in meum
 angulum, saluo Christiano meo nomine. Habere enim puto Thea-
 trum meum suam horam. Post me alius sequetur, si dominus vol-
 let. ego temporis meo satisfecerim. Videor & multis paulo durior
 in aduersarios, & velut modestiæ theologicæ oblitus. Hic: si qua
 & alia vitia mea inueniantur: non magnopere deprecor culpam.
 qd hoc me alia causa facere non sū mihi cōscius, quā nimio publi-
 ci tædio & odio, in quod me mergunt illi, plurimum mihi preciosi-
 simi temporis suffurantes. Deinde, quod tam præfractos et obst-
 tinatos oblatratores patior, vt, e quavis syllaba, mihi ignominie
 am, sibi victoriā nominis Christiani, insidiosissime & pertinacissi-
 me querant, vt malo nodo, malus mihi cuneus necessarius videas-
 tur. quanquā, videor mihi, stomacho me multam semper fecisse
 vim, ne facerem, quæ possem. Et nescio, si molliter simul & utilis
 ter tangi queant, qui inueteratissima iam diu consuetudine oppro-
 brandi hæretici nominis, ita in iudicandis aliorum scriptis oblitus
 puerunt, & ad audiendam veritatem obdurerunt, suisq; opinio-
 nibus obsurderunt. vt vix caduceo diuino quopiā excitari poss-
 se videantur. Vt id taceam, quam intolerabile sit, leuiter arguere
 eos, qui e templo dei speluncam latronum fecerunt, & e scriptura
 dei, negotium hominum. abominationem, eam e loco sancto, &
 Christus flagellis pepulit. & PAVLVVS dure increpandos cens-
 suit hos vaniloquos. Nā id cogunt, velint, nolint, confiteri, sacras
 lras, passim in vniuersalib⁹ studijs fuisse neglectas penit⁹, quan-
 tumuis sese iactent scripturas intelligere religiosus, humano alio
 rum sensu, quā illarum proprio. Ego mihi nolo hanc cantari canti-
 lenam, nec saltitabo ad eam, volo, non iudice humano die scripuy

Chr̄us nego.
 flagris e tem-
 plo pepulit.
 Paulus,
Oim hoīm
 scripta, dicta,
 facta, ia, scrip-
 tura, iudice

nam. sed scriptura iudice, omnium hominum scripta, dicta, facta
intelligere. Postremo, omnium criminū nomina, modeste & pas-
sienter tulisse, laus esto. At spoliū nominis Christiani, rapinam
glorie dei, abnegationem Christi (quod moluntur, qui hæretis
cum tam facile quā temere pronunciant) agnouisse, ac non potius
us vsq; ad sanguinem omnibus viribus reclamasse, anathema sit.
Proinde, qui me patientem de syderant, primum, alio quam hære-
tico, perfido, et apostatico nomine criminentur. aut: quod debent:
talem me esse prius conuincant. Neq; enim mihi retaliasse vides
or quenquam talium criminatorum, etiā, si sexcentis nominib;
malis eos onerasset. Hæresis enim similia sibi monstra non has-
bet, cum sit peccatum in spiritum sanctum. Quāquam intutus
omnium sanctorum exempla, & impotentem illorum animum:
qui tam celebre hoc crimen faciunt: pene mihi persuadeo, non mis-
nus ferendum esse heretici, quam cuiusq; vitij opprobrium. Quā-
do, & Christum habere dæmonij iudæi insaniebant, obsequis-
um deo se præstare arbitrat. Verum, vt sit nullius persona vn;
quā mihi erit odiosa, qui sperem omnes nos tandem pacatos in
regno Christi victuros in æternum. Causam vero scripturæ san-
ctæ, si concitati ore zelo egero, veniā mihi spero iustā non negari.
quod non possit esse par vllius læsio seu iniuria, cum iniuria diuis-
næ scripturæ collata. Hic enim vita nostra leditur æterna. illic, pu-
tridum nomen corruptibilis hominis. Dominus autem ipse Ihesus
suis regat & seruet nos omnes, custodiatq; corda & intelligentis
as nostras. Amen. vale optime lector.

Intelligenda
sunt Crimen
hæreticos, Chri-
stiano om-
nium graui-
ssimū.

III
Hæresis, pec-
catū in spū
sanctum.

Et Chri-
stianū ha-
bere, iudæi
blasphemābāt.

Neminem
vult odisse,
sed bona ves-
tia, scripturæ
negotū san-
ctæ agere.

III
Aut conuincat:
aut desinant
hereticum ta-
lumari.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

Gloria in excel sis deo.

PROPOSITIO ECCIANA.

Romanam ecclesiam non fuisse superiorem alijs ecclesijs ante tempora Syluestri, negamus. Sed eum, qui sedem beatissimi Petri habuit & fidem, successorem Petri & vicarium Christi generalem, semper agnouimus.

PROPOSITIO LVTHERIANA.

Romana. n. ecclesiam alijs ecclesijs fuisse superiorem, probatur ex frigidissimis decretis Rhomanorū pontificū, contra quę sunt, textus diuinę scripturę, historie approbate mille centumq; annorum, & decretum Concilij Niceni, omnium sacratissimi.

PRIMUM vides, lector, de re ipsa nos nō admodū dissentire, sed de causis & origine rei, nam, nec ego nego Rho. pontificē, eē, fuisse, fore primū, nec de hoc disputo, nec hoc querit, sed, an pbatōnes valeant, quib; id asseritur. Mihi sane: qđ fateor: maxie oim displicet, qđ in ecclesia aliquid asserunt, studio adulationis vel mendacijs pbatū, quibus ecclesiam & fidem nostrā aduersarijs ludibrio exponamus. Non eget ecclesia Christi nostris mendacijs. Super fidei petram stabilitur, Non abhorret discuti & inquiri. In de factum est, vt Rho. pontificum adulescentes in hoc primatu, iā diu suspicionem tyrannidis passi sint. dum velut malę fidei possessores, non permiserunt huius rei veritatem libere inquirere & disputare. quod tamen in omnibus etiam diuinis rebus (modo primatum hunc non tangerent) libentissime permiserunt.

COMITTO itaq; Eccianā propositionē. Primū, quod eam, vt inuidiose & subdole positā, mihi non capere videor, nā sine vlla causa, hanc in publico mihi inuidiam mouit, cū hanc materiam in nullo meorū dictorū, tractarim, sed **ADVLATOR** sua quæsiuit, etiā cū fratris sui pernitie. **DEINDE** qđ homo suavis, vicariū Christi & Petri successorē nō asserit, nisi & fidem habeat. In

De re serē cōuenit, non de causis & origine rei.

Lu, non negat rho, p, esse, fuisse, fore primū, cōtra vetuli Ruffini inuidiosam delationem.

De diuis rebus, licet in veranc; partē disputes, nō de priatu rho. pōtificē.

quo, aut infanti, aut multos pontifices rhomanos negat vicarios Christi fuisse, & fore posse, vt quos fidē habuisse nesciamus, atq; quod omnium intoleratissimum est rho, pontificibus: sanctitate & pietate necessarijs eos onerat, cum apud nos ratur sit, etiam eius vicarius & pontificatus, qui sine fide & sanctitate sit.

Eccles rho.
pon. onerat
Luther? exo-
nerat.

SED age, lubricam hanc anguillā differam, & DVO in mea propositione faciam. PRIMO, adducam firmamenta, quibus primatus iste stabiliri fideliter posse, mihi videat, ira, vt per ipsa, etiam Hereticis & schismaticis efficaciter resisti possit. DEINDE ostendam, quod nihil faciant decreta & probationes, quibus hucusq; nixi fuerunt, qui eundem primatum statuerunt.

DE PRIORE PRIVS.

PRIMUM, quod me mouet rho. pōtificē, esse alijs omnibus: q̄s salte nouerim? se pōtiffices gerere: superiorē, ē ipsa volūtas dei, quā in ipso facto videmus. Neq; enī sine voluntate dei, in hāc monarchiā vnq; venire potuisset rho. pōtifex. At volūtas dei q̄q; mō nota fuerit, cū reuerētia suscipienda est. Ideoq; nō licet remere rho. pōtiffici in suo primatu resistere. Hec aut ratio tanta est, vt si etiā nulla scriptura, nulla alia causa esset, hęc tñ satis eēt ad cōpescēdā temeritatē resistentiū, & hac sola ratione gloriosissimus martyr Cyprianus, per multas epistolas confidentissime gloriat, contra oēs Episcoporum q̄ruēq; aduersarios, sicut. iij. Re. legim?. Quod decē tribus Israel discesserunt a Rhoboam filio Salomonis, & tñ quia voluntate dei, sine autoritate factum est, ratū apud deū fuit.

Afferit rho.
pon. summū
esse, sex ratio
nibus. Prima

NAM, & apud theologos oēs, voluntas signi, quā vocat operationē dei, nō minus quā alia signa voluntatis dei, vt præcepta, phibita &c. metuenda est. IDEO nō video, quō sint excusati a schismaticis reatu, qui huic volūtatī cōtrauenientes, sese a rho, pōtifficis autoritate subtrahūt. Ecce, hęc est vna prima mihi insuperabilis ratio, q̄ me subiecit rho. pōtiffici, et primatū ei? cōfiteri cogit.

Volūtas signi
meruēda.

SECUNDA, si iuxta p̄ceptū Christi, cedere aduersario iubemur, et q̄ angariarit nos mille pass?, eūdū est cū eo et alijs duob? millibus, quanto magt, si rho. pōtifex exegerit i suo p̄cipatu, cedēdū, siue id iuste, siue iniuste egerit. Nā, incōparabiliter minor res ē, principat? iste, q̄ vt vnitas & charitas & hūilitas, pp̄ ipsam per nos dissoluat. Ideo nō dubito peccare eos, qui in dissensionē sese tradūt, & spūs aternā vnitatē, pp̄ter hęc tēporalē, terrenā excelentia fugiendā, dissoluūt. ferenda enī sunt oia, q̄ peccata nō sunt.

Secunda.

TERTIA, quod si propter peccata nostra, nos deus voluerit premere multis principibus, sicut in prouerbijs dicit Salomon, Nū̄s quid resistendum est flagello dei propter peccata (ingt) populi, multi principes eius. Proinde, qm̄ n̄m nō ē diffinire, irata ne an pp̄tita voluntate, deus nobis quoscūq; principes dederit, hoc nos iurū est, volūtatē eius pio simpliciq; timore suscipere. Quo mō, etiā si sub turca nos esse vellet, Turcā subesse libentes debuerem?

Qui se vnitate spūs subtrahunt, peccant.

Tertia.

QUARTA, Rho. xij. Apostolus dicit. Omnis aīa potestati

Consiliū dei
nō definiēdū
Quarta.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

bus sublimioribus subdita sit, nō enī est potestas, nisi a deo. Quę
cunq; aut a deo sunt, ordinata sūt. Itaq; qui resistūt potestati, dei
ordinationi resistūt, qui aut deo resistunt, ipsi damnationē sibi ac
quirunt. Hac certe omniū robustissima: quantum ego capio: cau
sa nos Rho, Pōtifici subiecti sumus. in qua dare asserit, nullā pos
testatē nec esse quidē posse, nisi a deo. Cū aut Rho, pontificis pos
testas iam sit robustissime stabilita, vt videmus, certe nō oportet
dei ordinationē hāc impugnare. sed quanta gra est, hūiliter susti
nere, etiam si iniusta esset, & iudicium deo relinquere.

Quinta.

QVINTA, est beatus Petrus docens, vt subditi sumus omni
humanę creaturę, quia sic est voluntas dei. At humanam creatu
rā vocat magistratus, hominū arbitrio institutos, vt clarū est ex
sequentibus, vbi dicit, siue regi tanq; precellenti, siue ducibus, tāq;
ab eo missis. CVM aut & Rho, pōtificis potestātē arbitremur,
humanō decreto statutam, & ordinante deo sic roboratam, SI
NE crimine non est, qui sese sua autoritate subduxerit.

Sexta.

SEXTA, ad hoc facit vnus ille consensus omniū fidelīū, qui
hodie sub Rho, pontifice sunt. Nā, cū potestas illa sit res tempora
lis & longa submittēda vnitati fidelīū, non sine seddissimo crimine
esse poterit, si propter rem temporalē, hunc tot fidelīū cōmunē
sensum despexerit, hoc est, Christū negauerit, & ecclesiā cōtemp
serit. An possibile est, Christū nō esse inter tot ac tantos Christianos
nos? Si aut Christ⁹ ibi est & Christiani, cū Christo & Christianis
nis standū est in quacunq; re, quę cōtra dei præceptū non fuerit.
Hęc inquā ratio fortis est, & insolubilis. Et ex ijs possunt multę
alię formari, quin huc potest vniuersa scriptura duci, vt quę vbiq;
charitatē, humilitatē, vnitatem spiritus, & timorem dei commens
det, nō violandas esse, pro vlla re mundi, nedū pro vni⁹ vno pō
tificatu vel primatu, etiā, si solo iure hūano esset institutus. Et hac
ratione: vt mihi videor: lōge melius stabiliret Rho, Pōtificis mo
narchia, si voluntatē dei & cōsensum fidelīū, non tantū subditi,
sed & Rho. pōtifices attendere & timere cogerent. quā, dum ves
lut iure diuino teneāt, vi & terrore extorquēt, nō, nisi odiū sibi ac
cēdunt in subditis, & sese per securitatem in tyrannidē paulatim
confortant.

DE POSTERIORE.

Quod probatiōes hucusq; habitę nihil sint, Tripliciter ostendā.
PRIMO, scripturas adductas dissoluendo. **SECUNDO**, cau
nonum seu decretalium inefficacem probatiōem. **TERTIO**,
rationes robustissimas adducendo.

Ad primum. due sunt autoritates scripturę, quibus creditum
est, stabiliri primatū Rho. ecclesię.

Autoritates
scripturę, q;
bus primat⁹
R. p. pbatur

Primo, adducitur illa autoritas Matth. xvi. Tu es Petrus &
super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Et tibi dabo cla
ues regni celorum, &c. Ex hoc enim textu clamant, Petrum solū
accepisse clauēs, præ cæteris Apostolis.

Primo, Sed quod hæc nihil ad hoc faciant, probo, dicitur ab hoc sensu, & negat hoc verbo, Petro datâ primatatem, consequenter & Rho, pōtifici, sicut glosa in c. considerandū dis. I. Et Panor. de elec. c. significasti, vñ dicunt, Nō hoc verbo, sed illo verbo, PASCIO ues meas, Petro eē collatū pōtificacū ecclesie. Si ergo ipsis iuristis licet negare tot text⁹ expressos decretorū, et dissentire oibus, quæ distin. xvij. xvij. xix. xxi. xxij, tam copiose & pertinaciter, ex hoc vbo Matth. statuūt. **C**ur mihi nō liceat frigidissimâ decreta appellare theologo, cū ea negare & annihilare liceat iuristis? persequat primū se ipsos, maioris criminis reos. aut, si veniā merent decretorum negatores & cassatores, sine peccato erit, qui inefficaces asserit, et frigidas decretorū probationes. **N**ec enim ego ea negavi, sicut illi, sed frigere tm̄ ad pbandū dixi, sicut re vba frigēt, nisi quod ad locupletandū locū valent, exemplo eorū, quæ per vim dicuntur & in alienâ sententiam trahuntur. **N**ihil ergo probat hoc textu, a quo ipsimet discedunt, nihil istis decretis pbat, quæ ipsimet negant, neutriq; cōfidūt. **E**t mouēt ad hoc factis forti ratione, quæ aduersarios teddat inuictos, scilicet hæc, qd̄ Christus (vt etiā b. Hiero. eodē loco exponit) nō tradit Petro claus, sed pmitit dūtaxat, Ideo currēdū esse ad locū, in quo tradit claus. Et tūc inuenit illud Ioannis vlt. qd̄ nō ad Petrum, sed ad oēs dicit, **ACCIPITE** spiritū sanctū, quorū remisistis peccata, &c. Ex quib⁹ verbis liquet, non solum, quibus in Petro claus ues pmissit (nempe toti ecclesie) Sed etiā, qd̄ per claus pmissas intelligi velit, nempe, remissionē & retentionem peccatorum. **S**ECVNDO, quod idem verbū Christi, male decreta aptant soli Petro & Rho, pontifici. Nam apud sanctos patres, Christus hoc verbum dixisse ad ecclesiam & omnes Apostolos, in persona Petri asseritur. Quorū primus est d. Hiero. qui hoc loco interpretatus verbū Petri, dicit, Petrus ex persona omnium Apostolorum confitetur dicens, Tu es Christus filius dei viui. Et in hoc sequitur suum (vt solet) Origenem, qui idem eodem loco sentit. **C**HRYSTOMVS autē, & si hunc locū totū in Petri laus de trahat, dicens eū caput et pastore constitutū ecclesie futuræ, & toti orbī præpositū, tamē et ipse vocat eū os Apostolorū, quod vice omnium responderit, dicens, Petrus omnium Apostolorum os, & vertex consortij totius, cū omnes interrogati essent, ipse solus responderet. Ergo non ad solum petrum iste locus pertinet, sed ad omnes, etiam si primus & princeps inter Apostolos ipse fuerit. **B. AVGV.** ps. cvij sicut quedā dicunt, quæ, cū ad Apostolum Petrū proprie pertinere videantur, nec tamē habent illustrē intellectum, nisi cum referuntur ad ecclesiam, cuius ille agnoscitur in figura gessisse psonā, propter primatū, quē in discipulis habuit, sicuti est, Tibi dabo claus regni cœlorū, & si qua huiusmodi. Ita Iudas personā sustinet quodāmodo inimicorū Christi &c. **V**ides, qd̄ claus, ecclesie, in psona Petri, datas asserit. Idē lib. i. de doct.

Primo, autos ritates scripturæ soluit.

Inter iuristis cōsultos etiā non cōuenit de asserendo primatu.

Cur frigidissima ap̄ pellarit decreta.

Dabo claus Nō tradit claus, sed prosmittit, vt exponit Hiero.

Secūdo. s. patres hoc verbū aptāt nō soli Petro & R. p. sed ecclesie & oibus Aplis in psona Petri Hiero. & Origē.

Vide qd̄ dicitur b. Augur. et in ho. vbi dicitur ait. Ac dificabo te super me, n̄ me super te &c.

DECIMAE TERTIAE CONCLUSIONIS.

Christ. c. xvij. has igitur claves dedit ecclesiae suae, ut quaecumque solueret in terra, soluta essent & in caelis.

Argumentū ex ipso cōtextu euangelio.
B. Hiero.

¶ ET cur nō nos ipsi potius textū et verba Christi cōsideram⁹, qui nos clarius per seipsum instruet?

¶ DICIT itaq; venit Ihesus in partes Caesareae Philippi, & int̄rogauit discipulos suos. Quem dicunt homines esse filiū hominis? &c. vbi significanter b. Hiero. obseruat, aliter Christi interrogasse de se, quando hominū, aliter, quando Apostolorū sententiā quaesuit, illos vocat homines, hos aut̄ deos esse significat. Des̄ inde, de hoibus quarens, filiū hois se appellat, velut vago noie. At ex apostolis quarens, me, inquit, certā, & singulare personam monstrans. Atq; vbi de hoibus quirit, nullus designatus discipulus respondet. Ad significandū, quod sine noie sunt, qui indigna de filio dei sentiūt. Quibus adde & hoc, quod opiniones inconstantes sunt hoim de Christo. At vbi ap̄los de se interogat, ibi signatus vnus certus respondet, & constantē absoluit, & pronunciat fidei confessionem, vt verā Christi cognitionem, in vnitatē & firmitate consistere, nō multorū opinionibus, velut arundinē agitari, doceret. Vides ergo adhuc nihil ad petrū proprie pertinere, nisi quod commune organum est, omnium Apostolorum.

Aliud argumentum.

¶ IAM illud vide, qd̄ et a laicis obseruatū ipse didici (est etiā i laicis spūs Christi) verbū hoc Christi nō posse ad solū petrū dictū intelligi, quia Christus, non solum petrum, sed oēs ap̄los requisit, dicens. Vos aut̄ quē me eē dicitis? nō dixit. Tu petre, quē me esse dicitis? Nisi ergo per petrū oēs discipuli respōdissent, certe discipuli nō fuissent, nec magistrū audissent, nec fatississet interrogati, qd̄ ē imp̄sū de ap̄lis sentire. **¶** Relinquit ergo, qd̄ Christi respōsum petri acceptarit, nō p̄ solo petro, sed p̄ toto collegio ap̄los; & discipulorū. Alioquin, & alios q̄q; denuo interrogasset. Ex quibus vlt̄erius sequit̄, Quā sicut Christus personā respondētis petri pro oibus acceptat, ita sequenter quoq; nō ad solū petrū, sed ad omnes, quorū p̄sona petrus loquit̄, dicat. Tu es Petrus, tibi dabo claves &c. Alioquin, scriptura nō recte intelligit̄, nisi precedentia et sequētia recte cōferat̄. Atq; vt hoc eo sit certius, nō soli petro a

Scriptura nō sibi cōstat, nisi sequētia cū praecedentibus conferas.
¶ Certū argumentū ex verbis Christi.

Christo aliqd̄ dictū eē, exponit seipm̄ Christ⁹, cui loquat̄, & cui tradat claves, dicens. Br̄s es Simō Bariona, caro & sanguis, & cui tibi uelauit tibi, sed p̄r meus, qui est in caelis. **¶** OBSEURO, qd̄ hic potest cōtra vel fingi, quid apertius dici, quā qd̄ petrus in hac personā nō est petrus, nō ē caro, necq; sanguis? Sed est is, cui reuelat p̄r, oino petr⁹ extra hoim ponit̄, & iam nō est vlla persona per se, sed reuelantis p̄ris auditor. Nō Simon Bariona, hāc respōdet. nō caro & sanguis, sed reuelationis paterne auditor. Pōt̄ ne hic calūniator vllus verbū Christi ad petrū hoim torqueret? Quid ergo is qui auditor est paterne reuelationis, huic dant̄ claves, nō petro, non filio Ioannis, nō carni & sanguini. qd̄ si ita est, pronū iam sequit̄, quod nulli priuato homini dare sunt claves, sed soli ecclesiae, quia, de nullo priuato homine certi sumus, habeat necne, reuelat

RESOLVTIO.**FO. V.**

tionem patris. Ecclesia aut ipsa est, de qua dubitari non licet, cum sit corpus Christi, vna caro, eodem spiritu viuens, quo Christus, ipsa est petrus ille auditor reuelationis, et acceptor clauium. quia hic symbolus ita firmiter, **Credo ecclesiam sanctam, communionem sanctorum.** Non, ut nunc aliqui somniant, **Credo ecclesiam sanctam, esse praelatum, vel aliud quod fingunt.** Totus mundus consensus se credere ecclesiam sanctam Catholicam aliud nihil esse, quam communionem sanctorum. vnde & antiquus articulus ille, sanctorum communionem, non orabat, ut ex Ruffini symbolo exposito videre licet, sed glossa aliqua forte, ecclesiam sanctam Catholicam exposuit esse, **Communionem sanctorum.** quod successu temporis in textum relatum, nunc simul oratur. Sed non necessarium & optabilissimum factum, propter eos, qui ecclesiam hodie quidam vocant, quam communionem sanctorum.

Credo ecclesiam sanctam, communionem sanctorum.**olim non orabatur, sanctorum communionem.**

SEQUITUR autem: Et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Si per hanc petram intelligimus potestatem pape, vnde de quid facimus. Primum sequitur, quod ecclesia primitiua Apostolorum non fuit ecclesia, quia petrus (ut solidis probem argumentis) anno decimo octavo adhuc fuit Hierosolymis, necdum videtur rhomam, quod ex paulo ad Galathas clarum sit: Qui scribit se, post conversionem sui abiisse primum in Arabiam, deinde, post annos tres venisse Hierosolimam videre petrum. Ac postea, post quatuordecim annos ascendisse, & contulisse cum iacobo, petro & iohanne euangelium praeputij. **QUIS** autem ita infans at quaeuo vel Orestes, ecclesiam Hierosolimitanam & Catholicam, non fuisse ecclesiam, quia potestas Rho. ecclesiae nondum fuit, nec forte fides eius. Non ergo super petram, id est, potestatem Rho. ecclesiae, sicut decreta quaedam exponit, sed supra fidem a petro, sub totius ecclesiae persona confessam, aedificata est, cum & vniuersalis & Catholica ecclesia, tanto tempore ante Rho. ecclesiam fuerit.

Observa absurdas confessiones, ex absurdo sensu.**Vide quae hic impingunt de creta:****Aliud argumentum.****Apparet litterae dissentio, per collationem concilianda.****NOTA.**

VLTERRIVS, Matth. xviii in plurali numero dicit, non ad petrum, non ad Apostolos, sed ad ecclesiam, dicens. Si ecclesiam non audierit, et ligaueritis super terram, ligata erunt & in caelo. Accede nunc, qui tibi sicut Ethnicus & publicanus. **Ame dico vobis, Quaecumque ligaueritis super terram, ligata erunt & in caelo.** hic negat, et non illo loco confer. Ille sonat, soli Petro datas claves, & hoc hic negat, et non est vtrunque verbum, quod idem Christus dixit. Si soli petro collatae sunt, mendatiuum est, quod hic dicit oibus collatas. **Quis autem non videat, huc posteriore locum esse interpreti prioris, & in hoc non esse clare exposita. illic vero in Petro vnitatem multorum in ecclesia commendatae? Perspicuum est itaque claves esse ecclesiae datas, nec est, quod huic loco possit opponi, quando dicit **Dic ecclesiae, si ecclesiam non audierit. Non dicit, Dic Petro, si Petrum non audierit &c.** **Quin vide quoddam mirabile. illic incipit ab oibus, dicens. quae vos me esse dicitis, & finit in vno Petro, dicens, Tu es, & tibi dabo. Hic contra, incipit ab vno dicens. Quaecumque ligaueritis &c. Nonne clarum est, per in omnibus, dicens. Quaecumque ligaueritis, & claves non vni Petro illic idem voluisse, quod hic per vniuersos, & claves non****

DECIMAERTERTIAE CONCLVSIONIS.

**Sacerdos vti
cur clauibus,
vt minister,
nō vt sibi, ad
ecclie tradit**

esse vllius hois singularis, sed ecclesie & cōitatis. vt firmū sit, fas
cerdorē nō suo iure, sed ministerio (qa ecclesie minister, est) Ec
clesie clauib⁹ vti, nec tāq̄ suis aut sibi, sed ecclesie tradit. CRE
DO iā hec ferme, fidē factura, hāc Matthei autoritatē, neq; ad Pe
trū, neq; ad successorē, neq; ad vnā aliquā ecclesiā, sed ad omnes
ecclesias p̄tinere. Quia (vt dixi) qs poterit negare, illi esse clauē
traditā, qui reuelante patre Christū cōfiteat. Quo posito, neces
se est, vt vbi sit reuelatio p̄ris & cōfessio Christi, illic & clauē. At
hec, in qualibet ecclesia est, non aut in vllō vnō singulari & in cerco
hoie. Quod, vt Christus nobis cōmendarēt, statim post glorios
sam istā Petri cōmēdatiōnē, cū eū Petrus phibuit, ne moreretur,
audiuit, **Vade post me** Sarana. nō enī sapis ea, quæ dei sūt. Quid
hoc est? nō sapit Petr⁹, quæ dei sūt? Nō enī p̄ reuelauit ei? Si hec
ante cōmēdatiōnē Petri facta fuissent, aliquid momentū haberet,
Petri pro sua & successorū, aut vnus ecclesie persona fuisse cō
mēdatū. At nunc, cū post cōmēdatiōnē vituperet, vt ignar⁹ dei,
clarū sit, illū superiorē Petrū, qui clauē accepit, nō fuisse Petrū si
liū Bariona, sed ecclesiā filiā dei, quæ verbo dei genita, verbū dei
audit & cōfiteat p̄seueranter in finē, nō aliqui non sapiens quæ dei
sunt, & retro abire iussa sicut Petr⁹. Aut, si hoc ad rho. p̄dificē &
ecclesiā pertinet, quod ad Petrū dicit, Tibi dabo clauē, iā infra
gabili sequela etiā ad eandē & illud pertinebit, **Vade post me** Sara
na. nō enī sapis quæ dei sunt, quia & hæc ad Petrū rho. ecclesie su
turū Ep̄m dicta sunt. Aut, si hæc nō ad se pertinere putant, iā null
la rōne cōuincere p̄nt, ea quæ superius dicta sunt, ad se pertinere.

**Vade post
me Sarana.**

**Ecclesia filia
dei.**

**Attende de
ductionem.**

**Quomodo
resistēdū hæ
retic nos vr
genibus.**

SED age latius, si omnino ad rigorem istum grammaticū se re
cipiūt, qd soli Petro dictū est, Tu es Petr⁹, tibi dabo clauē &c.
Quomodo resistemus hæreticis, si qui hoc nostro rigore verborū
nxi, nos vtgeant & dicant, Esto, ad solū Petrū hæc dicta sunt, ce
go non ad successorē, ergo ecclesie clauē cū Petro venerunt &
abierunt, vbi ergo nunc ecclesia? Non enim ad plures pertinere
pōt, quod ad vnū dicit, sicut illud, Cū junior eēs, cingebas te &c.
quod ad solū Petrū ita dictū est, vt cū Petro impletū & finitū
sit, ad nullum successorē eius pertinens.

Alia ratio.

SI AVTEM, ad successorē & aliquā ecclesiā dictū ē, iā null
la rōne phiberi pōt, quin ad oēs dictū sit, imo, necessaria rōe, ad
ap̄los oēs, qui p̄sentes erant, magis quā ad vnus Petri success
sore, q nō dū erāt, dictū accipiet. Quod, si ad oēs ap̄los, iam etiā
ad oim apostolorū, & nō vni⁹ ap̄li successorē, dictū intelligitur.
SED respōdeat tū mihi qui pōt, Quis nā credendus sit habere
clauē, etiā in rho, ecclesia? An ipsa ecclesia an papa? et attrēde qd dī.
Quā papa eligit, an secū affert clauē an nō? Si affert, ergo erat
Papa, ante q̄ eligeret. Si nō affert, a quo accipit? nūq̄ ab angelo
de celo? nōne ab ecclesia? Itē q̄n Papa morit, cui relinqd clauē?
auffert eas secū? Si nō auffert, cui religt nisi ecclesia, a qua accepit
Quid igit pōt dici cōtra hanc euidentissimā experientia, optimam
euangelij interpretē, Clauē, nec Petro, nec successori, sed soli eccle

**Intellige qd
dicat. Euidēs
sed forte ar
gumentum.**

re datas, a qua tanquā minister accepit, vsurus eis sacerdos? Vbi nūc ē quod soli Petro dictū esse putatur, Tibi dabo clauēs, immo, vbi nunc est quod soli ecclesie rho, clauēs datae sunt? Necessē est, vt in qualibet ecclesia clauēs sint, vt dixi supra.

AD HVC vnū dicā, & vtar apostoli Pauli argumēto rho. iij. vbi probat, ex circūstantia tps & facti Abrahā, nō ex circūcisio- ne, sed ex fide iustificatū. nulla alia ratione vsus, q̄ quod Abrahā ante circūcisionē fuerit iust⁹ apud deū per fidē. Si hoc ei⁹ argumē- tū valet, sicut necesse est valere, necesse erit & hoc valere, quod nūc produco i hūc modū. Petrus quando clauēs accepit a Chris- to (si oīno psonā eius solā cōtēdis accipere) nō dū erat Ep⁹ vs⁹ bis Rhomae (immo pprie nuncq̄ fuit Ep⁹ vs⁹ vllius ciuitatis, Sed ap⁹ Ep⁹ orū institutor, maior oibus Ep⁹s) Sed erat vnus inter ap⁹s. Ergo clauēs nō sunt ei datae, secūdū qd postea, v⁹ fact⁹, v⁹ mutat⁹ est, vel loco, v⁹ officio. sicut Abrahā nō est iusticia reputa- ta, qualiscūq̄ post fidē factus est, put fuit ap⁹s tm̄, & presertim habens patris reuelationē. Quare prorsus nihil hac autoritas ad rho, pontificē pertinet, etiā si soli Petro dicta fuisset, quanto nunc minus pertinet, quando nec soli Petri personae dicta conuincitur.

AD DO & aliud silis formae argumētū, quo Paul⁹ rho. iij. et Gala. iij. vti⁹, dicēs. Qd̄ sicut Abrahā ex fide reparata est iusticia Ita & oib⁹ q̄ credit⁹ reputabit⁹ iusticia. Quare et his sicut petro ha- bentī reuelationē patris, & Christū cōfiteū, clauēs donatas esse, quod nullae nisi ecclesiae, id est, cōmunioni sanctorū cōuenire pōt. cū nullus singularis fidelis, constanter & certo ac perseveranter hēre possit hāc cōfessionē, quā nec Petr⁹ ipse i eadē p̄seuerarit. q̄a non mō aliqui, sed mox post acceptas clauēs errauit. Et tñ nō sunt ei clauēs rursum ablatae, q̄a nō in sua, sed ecclesie p̄sona eas accepit, Qd̄ si hec argumēta nō cōcludūt, nec illa ap⁹ pauli, que allegata sunt

VERVM, vt opinionē cōtrariā penit⁹ iugulem⁹. Age, si ista ver- ba, Tibi dabo clauēs &c. ad petrū et successorē ei⁹ ptinēt, necesse erit, vt et p̄cedētia & sequētia, ac vi serētiae coherētia, ad eosdē pti- neāt, nō enī in sacri euāgelij v̄bis admittēdi sūt, q̄ p̄ arbitrio sens⁹ sui, partē huc, partē illuc torquent & rapiūt, sed ex consequentia sensus & v̄borū & ex circūstantijs, intelligētia referēda ē, iuxta Hi- larii documētū. Cū itaq̄ Christ⁹, clauēs noluerit tradere, nisi pri⁹ oib⁹ discipulis de sui confessione exploratis, deinde, nō nisi accep- to & approbato respōso petri ex reuelatiōe patris loqueris. clarū est clauēs nō eē, nisi ei⁹ qui talis est, qualis tūc petrus fuit. Quo se- quit⁹ absurdissima absurditas, quod malus papa vel Ep⁹us, nō eēt papa nec Ep⁹us. quia nō haberet fidē quae constituit acceptorē clas- sum. Deinde sequitur, contra textum & sensum eorum, quod nec petr⁹ clauēs accepit aut retinuerit. Quia Christ⁹ dicit quod per- tē inferi nō p̄ualent aduersus, vel ecclesiam, vel fidem, quā tūc petrus tenuit. At contra petrū p̄ualuit etiam ācilia hostiaria. Si itaq̄ illorū sententia stare, necessaria omnino sequela sequetur,

Nō solū rho. sed cuiuslibet ec- clesiae clauēs sunt datae.

Argumen- tu factum ad similitudinē argu- menti pau- li ad rho, iij.

Similis for- mae argumē- tum,

Ecclēsia, sanc- torum cōm- munitio.

Expende q̄ afferuntur,

Hilarij duc⁹- mentum suo aduersa- rios gladio.

Attende quo progrediat,

NOTA**DECIMABERTIAE CONCLVSIONIS.**

Donatistarū error.

Conantes ex istis verbis, rho, pōti, solū & oēm et vltimū ponti. facere, nullū nobis ponti. relinquunt.

Quædā de creta nō solū sūt frigidissīma, sed etiā sensui euāgelico cōtraria.

Secūda autoritas scripturæ ad hoc nihil facere ostēditur.

Mirat aliq̄s cōtra apertā scripturā & experiētiam stare.

Aut Rhomanos & omnes pōtīfices oportere esse sanctos, & habere patris reuelationem, nec esse carnem & sanguinem. Aut eos non esse pontīfices, nec habere clauēs. Nec video quid contra hec dici possit, cum stet tam clarus textus, quod clauēs sunt datæ, nisi ei, qui carnē & sanguinem audit, sed patrem celestem. hoc est, sanctum & iustum in spīritu. Alioquin, omnis pontīfex est Saranas, non sapiens quæ dei sunt. At, si hoc dicimus, iam hæreticorū nouorū & antiquorū Donatistarū errorē renouam⁹. qui malum Episcopū, non esse episcopū asseruerunt, quod absit a nobis, qui sanctæ & iustæ ecclesiæ, ministrū impium & malū esse posse consitemur. Ita fit, dum per hæc verba, volūt ex Rho, pontīfice, solū, & omnem, & vniuersalem pontīficem facere, nullū pontīficē nobis relinquunt, vt videant, quo stipēdio scripturas violentēt aduatores & ambitiosi. Reliquū ergo est, Euangeliū hoc loco, nec ad Petrū, nec ad successorē eius, nec ad vllum Episcopū, aut vllū hominē singularem pertinere, sed ad cōmunionem sanctorum, quæ est ecclesiā. hec deinceps potest clauēs cōmittere, tum digno, tum indigno, indigno inquā, corā deo, quia nescit vtrum dignus deo, alioquin, non nisi digno, coram hominibus cōmittere debet.

QUARE SATIS patere arbitror, quando decreta quædam hunc textū, ad Rhomanam sedem & pontīficem trahunt, nō modo frigidissime (quod modeste dixi) sed etiā cōtrarie sensui euāgelico verbū Christi tractare, quod clari faciemus, quando ea in seruius examinabim⁹. Interim, de hac autoritate, satis sit in summa dictū. Quod si cui clauēs arrogānt, huic necessariā quoq; esse fidē Petri. Quod, si fidēs Petri necessaria esse negabit, eadē ratione, negabit & clauēs esse ei datas, cū vtrunq; copulet & exprimat, imo, fidē magis & primo quærat Christus. Quare, non nisi de ecclesiā Christum esse locutū, clare intelligitur, nec de vna aliqua, sed de qualibet, in qualibet parte mundi.

TERTIO, adducitur illud Iohan, vltimo. SIMON dicit me, pascē oues meas. Hoc enim, quia ad solū Petrū dictum putatur, ipsum super omnes constitutū arbitrantur. Verū, quod & hæc nihil efficiat, ostendo. **P**RIMO. quia certissimū est, a Petro nullū Apostolorū esse, vel creatum, vel missum. quare nec verum nec possibile est, Petro omnes oues esse cōmissas. sed generalī sententiā omnibus dictū, pascē oues meas. Nō enim dicit omnes, sicut ad omnes Apostolos dicit, Ite in orbem vniuersum, & docete omnes gentes Verū, ego nō possum satis admirari, qd tot ac tanti viri, cōtra tam expressas scripturas, tā evidentem experientiam, omnes oues Petro arrogānt, qui tamen vnanimiter confiteri coguntur, singulos Apostolos in suas sortes esse missos, & Paulum de cœlo in Apostolatū gentium vocatū. in quibus omnibus, quomodo Petrum adhuc omnium pastorem asserere audeamus? Qui nullū illorum misit præsertim Paulū, vt ad Gala. l. multis verbis contendit. Sunt hæc tam aperta, vt confuratione op⁹ nō videatur, Illi, inquit Marc⁹, profecti, prædicauerūt vbiq;

SEQUITVR ergo, aut Petro, & successori suo, non esse oēs Christi oues cōmissas. at oues, quas nō Petr⁹, sed Paul⁹ & ceteri Apostoli pauerunt, ad oues Christi nō pertinere. quo, quid blasphemius? Ergo Corinthij, Galatæ, Philippenses, & aliæ gētes, quia nec pascēte, nec pastores mittente Petro, pascā, sunt oues Christi intelligendæ non sunt. sed quid moror in re tam aperta?

SI DICIS, at verbum Christi ad solum Petrum dicit, pascere oues meas. Respondeo, non dixit omnes oues meas, Alioquin, peccasset Petrus, si non omnes pascisset solus, sine ceteris Apostolis peccaret etiam hodie Rhoma, pontifex, quod non pascit, nec pastores mittit ad Turcas, & alias gentes.

Excludit objectionem.

QVIN aliud dicam. Ex isto verbo nihil potest cogi aliud, quā vt Petrus pasceret oues, quæ fuerunt ex ouili iudæorū & sic nihil ad eū pertinet, nec ad Rhomanū pontificē & successorē eius, aut non ad solum eū pertinet. Quod ex Apostolo paulo Gala. ij. probabo, vbi Petrus vocat Apostolū circumcisionis, & se Apostolum gentiū. Ergo, si quis pertinax esset, nulla vi possit cogi, hoc verbum Christi aliud intelligi, quā pasturā ouiu, quæ fuerunt ex circūcisione. Aut, si extenditur ad Rho, pontificem, iam nec prohiberi potest, quin ad oēs pertineat, & extendi pari negotio ad oēs queat.

Aliter respondet.

SECUNDO, EGO rogarem, vt adulators Rho, pontificis omitterent, hoc terribilissimum verbum allegare, pro statuendo primatu eius. necq; enim terribilius ego verbū in tota sacra scriptura legi, quod Rho, pontificem, & omnē pontificem magis terere possit. Primū, quia pascere, nō significat id, quod esse primū, aut principē, ideo, ex ipso nihil aliud probat, quā quod Rho, pontifex debet predicare, docereq; verbū dei. Quod si hoc debet, iam ei deponendus est totus iste primatus, die & nocte in literis sacris versandum, pure orandum, periculis & morti pro verbo laborandum, breuiter, tota Rhoma, vt hodie est, longē in aliam faciē mutanda. Desinant ergo, propter deū, verba Christi spiritualissima, suis cupitibus aptare.

Inadulatores Rho, pon. Quid pascere.

HAEC ENIM si Rhoma, pontifici aptantur, sequitur irrefragabiliter necessarium esse, vt doceat verbum. Aut, si non docet, nihil ad eum pertinet.

VERVM, magis obserua, Christus nō imponit pasturam Petro, nisi pri⁹ diligat. Obsecro te, quid hoc est? Nonne sequit, qd si nō diligat, nō sit audiendus? At, quis nos certos faciet, de amore pastoris? Dubitabim⁹ ergo, quē nā audiamus? Nam, si audire nobis pastorē necesse est, etiam illi amare Christū necesse est. aut, si amare Christū nō est necesse, nec audire pastorē necesse est. cū vtrunq; Christi copularit, nec pasturā, nisi amanti cōmiserit, quid hic faciem⁹? Scio, quod si recte pensaret hoc vrbū Christi, quilibet Episcop⁹, desperaret se medium vnius ciuitatis pascere posse. Igitur hoc effecimus, qd ista autoritate nihil pbat, nec valet ad probandū primatū, si aut aliquid facit, tūc hoc virgebit, nō eē Episcopum in ecclesia, qui non doceat, nec docere aliquem debere, nisi

Aliud argumentum.

Vtinā qlibet Episcop⁹ hoc Christi verbum pensaret.

DECIMABERTIAE CONCLVSIONIS.

**Noua grama
matica.**

**Interpretas
tio.**

**Totius orbis
querela.**

**O felix amb
bitio.**

**Eludit cauils
lum,**

**Noua latinis
tas.**

**Præesse, &
non diligere,
nec pascere n̄
Christianū,
sed munda
num officiū.**

Subiectio.

Expositio.

**Obiectio
occurrit.**

st diligat. Hoc in quā & non aliud ista verba concludunt, nisi nos
ua grammatica vltus dicas. Si diligis me, pascue oues meas, idem
fit quod, si diligis te, esto primus super totam ecclesiam.

RECTIVS ergo facies, si hoc verbum Christi, accipias pro
exhortatione, immo præcepto, nō quo oues ad subiectionem, sed
quo pastores ad diligendum Christum & pascendum populum
astringantur. Porro, dilectio Christi (vt b. Augu, hic exponit)
etiam mori pro ouibus Christi requirit.

AT QVE, vtinā hoc verbū ad se pertinere crederēt rho, ponti
fices. Hæc est enī totius orbis querela, quod dilectionē & doctrinā
nā alijs relegantes, ad se nihil putāt pertinere. itelligūt enī hæc ver
ba, ad populū pertinere, vt per que cogere ad subiectionē omnes
volunt, & tamen pascua & auditū verbi (quod verba sonant)
nemo ex eis intelligit. **O** felix ambitio, si quis vltimā inueniretur,
qui oim pastor esse ambiret, quis hunc nō libētissime admitteret?
Nunc aut libenter permittunt cuiuscūq; diligendi & pascendi of
ficiū, sibi vero titulū diligendi & pascēdi, & quæ titulū sequunt,
lucra scilicet & honores, reseruant. **D**EINDE itaq; a verbis
Christi torquēdis, q̄a ea q̄ per hoc pontifici tribuis, penit? auferunt
& oia ea imponūt, quæ nō tribuis, & ille quā maxime exhorret.

AT dicis, pascere nō pōt, nisi sit superior. Ergo licet non faciat
officiū pastoris, nō per hoc superioris antritur locū. Respōdeo, qd
hoc ad me? Quere ergo alia verba, qbus locū potestatis asseras.
hæc v̄ba, aut amantē & pascētē requirunt, aut profus nulli cōue
niūt, nisi iterū noua latinitate, diligere pl9 his accipias p eo qd ē,
præesse cæteris oibus. Et pascere, omniū iura & opes possidere.

Proinde, nihil int̄, si primatū tanto æstu querūt. quē si verbis
in suo significatu acceptis gerere debēt, nec deū ipsum p præmio
essent expectaturi, vides ne ergo, quid sit illudere scripturas, seu,
vt modestus dixi, ex frigidissimis decretis, primatū hūc probare,
SEQVITVR ex ijs, quod præesse cæteris, & nec diligere, nec
pascere, nō est euangelicū, neq; Christianū officiū, sed mundanū
& humanū. **D**ic mihi, si subditi erecti aduersus pontificē, dice
rent, nolumus te audire, nec habere pro pontifice, quibus velles
eos verbis cōpescere? Nūquid his, pascue oues meas? At ipsi di
cent, quādo aut pascis & quādo diligis? vbi op9 & res hui9 v̄bi?
Ergo alio v̄bo qd cogēdi essent non isto. Quare seq̄ q̄q; qd his
verbis, nec vlla potestas, nedum primatus cōmittit, sed potestātē
habenti, officiū diligendi & docēdi imponit, sicut Petro iam in
apostolatū vocato, hæc dicuntur. **E**t hoc est, quod istos adulas
tores, v̄bonū Christi oscitantes et stertentes lectores, ab intellectu
fano propellit, quod nō discernūt, verbū officiū & potestatis. Vo
catio Petri, fecit eū primū & qualē ipsi volunt statuere. Sed impo
sicio officiū, per verbū pascue, nullū ei maiorē gradū cōtulit, nec cō
ferre potuit, nisi dicāt Petrū sup seip̄sū etiā eleuatū p verbū pascue.

Dicis autem.
SUFFICIT qd per aliū doceat et diligat, nō est necesse, vt per

se solū faciat. Respondeo, admitto, sed hoc isto verbo Christi non tradit. Et alio verbo, hanc licentiā astrui oportet. hoc verbū insu- perabiliter concludit, Aut pastores esse debere, etiam per seipso- amantes & docentes, Aut, si non per seipso- amantes & docentes, nisi huiusmodi verbū ad eos pertinere. Atq; ita nihil probatur ex ipso pro Monarchia Rhomana, sed potius contra pugnatur. cum tot ama- ri & pasci ab vno, sit impossibile.

VIDEMVS quidē officiū diligendi, et pascendi, a pōtificibus, mo, tradi Episcopis, retēto titulo pastoris & amatoris. & Epī co- dē noie seruato, tradūt curat. Curatū capellanis, nomē p oēstrālit & hæret. officiū transit, & in nullo hæret. Sed & fratres mendicās- tes sūpro ab illis officio, strenue eos imitāt. Maiores & ingū of- ficiū docendi fratrib; terminarijs imponūt, ipsi noie officij cōrecti- tate molestū est verbū dei docere, diligere & pascere. prop- ter quod vnum filius dei venit in mundum, misitq; spiritum; sanctū, & omnia fecit, vt officium hoc esset officiosissimum.

QUOD si satis est per aliū docere, qd amplius facit Epūs quā laic; Nōne vel Turca pōt iubere aut permittere, vt ali; diligat ac pascat? Quid ergo necesse fuit Petro tot vicibus repetitis mā- dare hoc officiū. & tā instanter vrgeri? Est iste modus euangelij interpr. tandi, Pasce oues meas, id est, pmitte, iube, vt ali; pascat; Si ille ali; itē per aliū pascat, & tertius per quartū, ac sic sine fine, ceteri sequaces pascant, qñ primores & qui plus ijs debēt, nō pa- scēt; Cur Christ; nō fecit idē; cur Petr; nō etiā oriat; p ali; pascat;

DIGITVR, si ista vba ad pontificiā prātē cogas seruire, in ner- uū res tua ibit. Et cōcludes a tpe Gregorij Magni, nō fuisse pasto- rem in Rho, ecclesia. hic enim fere vltimus est eorū, qui sacras lras tractauerūt.

QVARE, si gloriaris dictū eē Petro, diligis me pl; ijs, bene, fac hoc & viues, dilige plus ceteris, pasce pl; ceteris. Et induent arietes ouitū, & valles abundabūt frumētō, clamabūt, & hymnū dicēt. Quod, si per diligere plus his. intelliges, maiorē te alijs esse, iam verbo Christi alienā intrudis intelligentiā. Non eni aliquid iubet subditis, per hæc verba, sed Petro. Nō dicit. Estote oues sub Petro, sed petre pasce oues. Et tñ illud volūt, hoc nō lūt.

Credo itaq; manifestissimū eē, has duas euangelij autoritates. nihil ad rem facere. & frigidissimum atq; inefficax esse, quicquid hucusq; per ipsas in hac re formatum est.

EX ijs iam facile est decreta ipsa iudicare, quā infirmiter sua pro- bent. Quod, vt clarum faciam, aliquot adduco.

PRIMVS est Leo. dist. xix. c. Ita dñs noster, inquit, Iesus Chri- stus, humani gñis saluator instituit, vt veritas, quæ antea, legis et prophetarū præconio continebatur, per tubā Apostolicam, in sa- lutem vniuersitatis exiret, sicut scriptum est. In omnem terram exi- uit sonus eorū, & in fines orbis terræ verba eorum. Sed hui; mus- neris sacramēta, ita dñs ad oīm apostolorū officiū p̄tinere voluit, vt in beatissimo Petro, omniū apostolorū summo, principaliter

Qui non ipi diligunt et pa- scunt, ad eos nihil hoc ver- bū pertinet.

Titulo tenus sūt pastores, qui per alios pascunt.

Diligere & pascere mole- stum.

Non satis est per aliū dilis- gere & pasce- re.

Malo exēplo primores ipsi nō pascūt, sed tñ tondēt

Torquētī hæc ad pōtifi- ciā potestātē, fortitudo in neruū erūpit

Si diligis plus ceteris, pl; q; pasce

Aliena a verbis Chrii intelligentia.

Summa

Ex ijs decreta quædā fas- cile æstimāt.

Verba Le- onis.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

collocaret, vt ab ipso, quasi a quodam capite, dona sua velut in corpus omne diffunderet, vt exortem se intelligeret diuini mysteriorum esse, qui a Petri soliditate recederet, hæc ille.

**Leo hic huius
mana passus**

**Oēs ap̄t̄i fuerunt
in soliditate petri, nō
tū sub Rho,
eccl̄ia, sic &
S. Stephan⁹.**

**Trahit ad
singularē per
sonā, q̄d deo
b⁹ dictū est.
Manifeste
falsum.**

**Verba Leo
nis.**

**Per soliditate
tem petri, vis
deī p̄t̄are rho
ma, eccl̄ie nō
recte signifi
care.**

**Protestat se
h̄m̄ōidecreta
nō damnare**

QVIS obsecro, non videt, sanctū & eruditū hunc virū, humana passum? Nam, si per soliditatem petri, intelligit fidem, qua petrus Christum confessus est Matth. xvi. recte & euangelice dicit. Hæc enim fides est petra, a qua petrus nomen habet. A qua, qui recesserit, merito exors est diuini mysterij. **VERVM**, si per soliditatem petri, intelligit iurisdictionem & potestatem petri, & Rhomane pontificis, quilibet facile capit, q̄d verbo euangelij abutit et fallitur. Nonne omnes Apostoli fuerunt in soliditate petri, & tamen sub rhomana ecclesia non fuerunt? Sanctus Stephanus & alij, a paulo persecutionem passi, in soliditate petri fuerunt, antequam rhomana ecclesia fieret.

DEINDE, eadem humani affectus labilitate, dicit in Apostolo petro principaliter collocatum munus docendi, trahens ad singularem petrum, quod propheta plurali & indiffereto numero dicit, Sonus eorum & verba eorum.

SED & hoc manifeste falsum est, quod petrus, caput sit totius corporis, a quo dona sua Christus in omne corpus diffundat, nisi intelligat partem ecclesie, quæ docente petro erudita est, vt est latina & occidentalis ecclesia. Nam etiam per alios Apostolos, præsertim paulum, dona sua diffudit in multo plures, quæ per petrum, vt mihi miraculum sit, tam profunde huius pontificis mentem fuisse occupatam, vt hæc scribens, non meminisse potuerit pauli & aliorum Apostolorum. Si ego dixisset, per quem dona sua in corpus diffunderet, recte dixisset sed in omne corpus, nimium dictū est.

SEQVITVR idem Leo, Hunc (petrū) enim in consortiū indiuiduæ vnitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari dicendo, Tu es petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, vt æterni templi ædificatio mirabili munere gratiæ dei, in petri soliditate consisteret.

ITERVM per soliditatem petri, non fidem vniuersalis ecclesie, sed potestatem Rhomane ecclesie significat. & verbū Christi, sub persona propria petri, nō autē eccl̄ie, accipit dictū, vt clare ex sequentibus patet, vbi dicit, Verū, hanc firmitatem petri istius sanctissimæ, deo (vt diximus) ædificante cōstruktā, nimis vult impia præsumptione violare, quisquis eius potestatem tentat infringere, fauendo suis cupiditatibus, & id quod accepit a veteribus non sequendo.

ECCE, seipsum exponit, soliditatem petri, esse potestatem Rhomane ecclesie: idem per secretissimam fidem spiritus, & externam iurisdictionis potestatem intelligens, non sine verbi angelici iniuria.

NON ergo infringit soliditatem petri, qui sub legibus Rhomane ecclesie non viuunt, sed, qui non id credit, quod petrus confessus est, **PROTESTOR** autē ego, q̄d decreta quidē huiusmodi nō damnare. Nihil enī meæ salutis deperit, si tolero alicuius violentiam scripturæ interpretationē, modo vera & legitima intelligentia iuxta salu-

ua sit. Sed hoc ad nitor, vt rem & fidem nostram constanti & solida intelligentia discamus firmare. Quamuis enim eiusmodi abusio- nes scripturæ valeant pro ijs, qui iam credunt, & tolerandæ sint: tñ oportet etiã, si cum contentiosis oriatur bellum, habere simpli- cem & germanum sensum Christi, qui stare in acie victor possit, ne ecclesiam & omnes nos ludibrio exponamus. **NEQVE** enim cum illis sentio, qui rho. pontifices non errasse putât, & apud eos solos esse veram scripturæ intelligentiam, cū longe contrariū hic & multis alijs locis videatur homines fuerūt, sicut & cæteri Episcopi. **NEQVE** sane grande miraculum est, sanctos hos pontifices, humana infirmitate sibi ambiuisse primatum, quando & ipsi apostoli præsentem Christo, non solum ambiuerunt, sed etiam non semel inter se contenderunt, quis eorū videretur maior. Sicut ergo Christus benigne tulit eorū humanitatem, ita & ecclesia talium pontificū ambitionis reliquias ferendas discit, & decreta eiusmodi, ideo non penitus rejicit. **ILLIS** porro & manibus & pedibus resistendum est. Qui non contenti, quod huiusmodi decreta humiliter serimus, sed eo insaniunt, vt tanquã non sit alius in scriptura sensus, ea pro necessarijs articulis fidei nobis sancire, & omnẽ alium sensum hæreticum proclamare audent, omnia sine vilo iudicio legentes. qua temeritate necessario tandẽ sit, vt legitimū Christi sensū amittamus, & in humani arbitriū & arenã adificemur.

SI ENIM verum esset, quod hic Leo iste dicit, & tanq̃ diuisio præcepto eius verbis obediendū esset, iam tota orientalis ecclesia, ab initio sui vsq; ad finẽ, fuisset exors diuini mysterij, quia nunquã sub rho. ecclesie potestate fuit. Tolerandus itaq; error huius Leonis: non aut̃ propter eum alius & verior sensus relinquendus.

SECUNDVS est Leo. iiii. dif. xx. c. de libellis dicens. Quam ob causam, luculentius & magna voce pronuciare non timeo. quia, qui illa (quæ diximus) sanctorū patrū statuta, quæ apud nos Canonum nomine prætitulantur, siue sit Episcopus, siue clerici, siue laici, nõ indifferenter recipere conuincitur, nec catholicam, nec apostolicam fidem, nec quatuor euangelia vtiliter & efficaciter ad effectum suum retinere, vel credere probatur.

VERE, nimis nihil times, mi Leo, pnuciare, audens humana statuta euangelij æquare & audacter satis affirmas, ijs nõ seruatis, nec fidem catholicam seruari, Si de contẽptoribus, & ijs, qui sub te sunt dices, recte dices. nunc contra, qñ mores & fides, traditiones cū euangelio, verbū hominis cū uerbo dei confundis, nõne homo es? Quis ferat, vt euangeliū & fidẽ nõ seruare putetur, qui sub statutis illis nõ fuerit? Tu cū tuis serua statuta & canones. Illis, qui sunt i oriente, alia sunt statuta, sed idẽ euangeliū.

TERTIVS, dif. xxi. c. Clero, qd capitulū ego nõq; credã esse ab aliquo rho. pontifice cõstitutū, sed videf Isidori cõmentū esse. Qui Metropoli mensurã ciuitatis, et Acolytū ceroferariū, aliosq; gradus egressia inscitia describit, & inuenit tamen autoritatẽ. Põtifex; inq; princeps sacerdotū, est vel esse dicitur, quasi via sequẽs

Claudabile studij Mar, Lutheri.

Dissentit ab ijs, qui solis rho. p̃õ. verã scripturæ intelligentiam arrogant, & pon. ambitio- nis excusat.

Insanētibus totis iuribus resistere, ne cessarium.

Leo hic non audiendus. Tolerandus Leonis error sed nõ sequẽs dus.

Verba Leos nis.

Nimis audacter Leo pronunciat. Leo, homo

Isidorus.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

Quo hec
ore quo vul
tur

titū. Ipse enim summus sacerdos, ipse pontifex maximus nuncupatur. Ipse enim efficit sacerdotes & leuitas, ipse omnes ordines ecclesiasticos disponit, ipse quod unusquisque facere debet, antea autem pontifices et reges erant. Nam maiorum haec consuetudo fuit, ut rex esset sacerdos et pontifex, unde & pontifices romani imperatores appellabantur.

HUNC diuinatorem contemptum praeterissem cum erroribus suis, nisi viderem hinc sumi hodie a nonnullis, quod papa imperator maximusque pontifex, factant. Ideo, non inter canones, sed inter canes hunc deputo. & ne id sine iudicio faciam, opponam ei contraria decreta, quae simul sententiam nostram iuuabunt.

Opponit ei
contraria de
creta,

DICITVR enim dis. xcix. c. prime, prime sedis Episcopus, non huiusmodi, sed tamen primae sedis Episcopus. Et sequitur. Vniuersalis autem, nec etiam romanus pontifex appelletur.

Nota s. canos
nes plus pec
care in rho.
pō. q̄ Luthe
r⁹ vnq̄ ausus
sit cogitare.

HIC ego in iudicium voco ipsos canones & canonistas, doceant me quae, quid hic dicam. Iste canon probatus est, sed vide quanto maiora crimina committat in summum pontificem, quam ego vnquam ausus essem cogitare.

Vide quae so.
q̄ inq̄ sint q̄
da in Luthe.
Ruffini,

PRIMO, non solum frigidus asserit, sed & negat & prohibet, ac damnat eos canones & canonistas, qui rho, pontificem principem, caput, summum, maximum appellant. Deinde primatum eius auferens penitus, eum reliquis primatum sedium Episcopis, id est, patriarchis, aequat. Vbi sunt ergo, qui me noua posuisse garriunt, quae frigidissima decreta dixi superiora, & credo, non inique. Nam haec non Concilium Africani, eo plus illis praefertendus est, quo longius ab ambitione recedit, & euangelicam modestiam sapit.

Huc spectet
Ruffinus, ut
idoleat, sapi
atq; dolendo.

QVI ergo me haereticum accusant, obsecro, pareant saltem huic canoni, si mihi volunt parcere. Ego omnia admisi, quae cumque rho, pontifici hodie tribuuntur. rem non nego, factum non contradico: sed de iure eius disputo. & sentio, quod non iure diuino, sed decretis hominum, talia tribuuntur. Quid amplius faciendum mihi est? An non solum debeo factum confiteri, sed etiam mendacis & corruptionibus scripturae idem stabilire? Absit.

Ruffine, &
huc ad Pelagium respice,
ut inuideas,
simul illachri
mesque viden
do.

DICITVR damnat rho, pontificem, vniuersalem pontificem vocari, quod ego tamen nunquam damnaui. Sed addamus plura.

Prohibet, ne
quisquam vltis
appellet pon
tifice.

IBIDEM Pelagius omnibus Episcopis scribit in hunc modum. Nullus patriarcharum vniuersitatis vocabulo vnquam utatur. Quia, si vnquam patriarcha vltis dicitur, patriarcharum nomen ceteris derogatur. Sed absit hoc a fidelibus, sibi velle quempiam arripere, unde honorem propter charitatem vestram, neminem vnquam, etiam in epistolis suis, vniuersalem appellet, ne sibi debitum subtrahat, cum alteri honorem inferat in debitum. Vides, quod honoris fraterni imminutio sit, si vnquam omnibus praefertatur, etiam rho, pontifice autore.

IBIDEM b. Grego. Eulogio patriarchae Alexandrino, Ecce in praefatione epistolae, quam ad me ipsum, qui prohibui direxistis, super hoc appellationis verbum, vniuersalem papam me dicens, imprimere

RESOLVTIO.

FO. X.

re curasti. **Quod** peto mi, dulcissima sanctitas vestra, vlttranō faciat. q̄a vobis subtrahitur, quod alteri plusquā ratio exigit, praebeatur. Nec honorem esse deputo, in quo fratres meos, honorem suum perdere cognosco. Meus namq; est, honor vniuersalis ecclesie, meus honor est fratrum meorum solidus vigor. Tunc ego honoratus sum, cum singulis quibusq; honor debitus non negatur. Si enim vniuersalem papam vestra sanctitas me dicit, negat se hoc esse, quod me fatetur vniuersum. Sed absit hoc, recedant verba, que veritatem inflant, & charitatem vulnerant.

Hæc b. Gregorij verba, oēs Ruffini, nō penit? inspiciant.

Obscuro, quid hic dicemus? An adhuc pecco, quod frigidissima decreta vocauit aliquorum rho, pontificum, forte confictorum nos minum? qui ista secutus, debueram appellare verba veritatem infantia (id est, leuam & vanam facientia) & charitatem vultnerantia.

Quid si ego ista dixissem? esse videlicet non modo inefficacia, sed etiam inimica veritati, & contraria charitati?

Quid? si dixisses, Ruffin? hæretic? esses? Meus Ruffin? ne, Gregorio auscultat.

His adde & senas ferme epistolas b. Gregorij in Regestis suis, quibus ad imperatorem Cōstantinop. & patriarcham eiusdē, acerissime idem profequitur: protestans, oblatū fuisse a Concilio Chalcedonēsi rho. pontifici, hunc primatū, & tamen a nullo assumptū

QUOD si dixerint Canonistæ nouelli, esse hæc abrogata, vel per consuetudinē desisisse. Gratiās ago, hoc volui. Sequit̄ ergo, qd non verbis euangelicis, & iure diuino iste primatus stet, sed iure hominum & vsu. hoc admitto, hoc confiteor. alioquin, si iure diuino non stare, nunquam debuit non esse & fuisse. & peccassent mortali ter hic Pelagius & Gregorius, sicut cassantes ius diuinū, & eū la gelium deprauantes. Quando ergo iura humana sic cum asserūt, vt per verbum euangelij conētur probare, nonne necesse est, vt frigidissime & inefficacissime & violentissime id faciant? sicut videmus in prædictis, & nunc ecce amplius videamus.

Vt quidā fas ciunt Ruffin? Grego. & Pelagius? reticē?

Quart? **Anacletus. xxi. c. in nouo.** In nouo, inquit, testamēto, post Christum dominum, a Petro sacerdotalis coepit ordo: q̄a ip̄i primo pontificatus in ecclesia Christi datus est, domino dicente, Tu es Petrus &c.

Verba Anacleti.

HAEC si intelligit, quod sacerdotalis ordo coepit a Petro in ecclesia latina, potest vt cunq; sustentari. quemadmodum et b. Cyprianus epistola tertia, Sedem Petri principalem, & vnde sacerdotalis ordo coeperit, appellat. aut sic coepit, quod Petrus, primus inter æquales Apostolos fuerit. **S**i autem intelligit, quod a rho. sede omnis ordo sacerdotalis, primo & solum veniat, ex dictis satis patet, quā sit erroneum. nec hoc tunc Anacleti ē decretum, sed si alicuius Anacleti palea.

Anacleti palea. Verba Pelagij.

QUINTVS, Pelagius, eadem dī. xxi. Sancta rhomana ecclesia catholica & Apostolica (forre quod cæteras, nec sanctas, nec catholicas reputat) nullis synodicis constitutis, cæteris ecclesijs prælata est. Sed euangelica voce domini & saluatoris nostri primatum obtinuit, Tu es (inquit) Petrus,

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

Hic plus ex **Hic magis erumpit & audet. nō tū cōtra prædicta dil. xdx. ad**
teris audet. ducta decreta, Sed etiā quod verbum Christi ad Petrū oīno tor-
quet de fide, ad potestātē iurisdictionis & pompā primatus. deint
de, solā Petri personam in verbis Christi accipit, reiecta persona
ecclesiæ, quā vere Petrus tunc gessit. **Ergo noua grāmatica. Tu**

Noua grāma **es Petrus, significat, tu es primus. et, tibi dabo clauēs, id ē, soli rho**
tica docemur **manā ecclesiæ, cæteris ecclesijs nihil habentibus. sed piget me oīa**
sacras literas **cōmemorare. In summa (vt dixi) si his ybis Christi rho, ecclesiam**
ita interpretari, **significauit, cū rho. ecclesia vix vicesimo anno ecclesiæ primitiua nas**
Tu es petr⁹, **ta sit, sequit, quod ipsa primitiua nō fuerit ecclesia: & deinceps om**
id est, prim⁹. **nes, quæ clauēs ex rho. ecclesia nō acceperūt, Christo inobediētes**

Tibi dabo **fuerint. Er ita S. Stephanus, cū tot milibus martyrum orientalis ces**
clauēs, id est, **clesiæ damnati censentur. Vt omittā, quod si per verbū Christi**
soli R. ecclesiæ **potestas rho. ecclesiæ intelligeretur, vt hic vult, & Christi super**
potestas rho. ecclesiæ intelligeretur, vt hic vult, & Christi super
hanc petram, ecclesiam suam se ædificare promittat, sequit, quod

Sup quā pes **vnīuersalis ecclesia non super fidem, sed super potestatem rho. ecc**
tram rhomas **clesiæ ædificata est: super quā tunc ipsa rho. ædificata est: non sus**
na ecclesia ædi **petrā id est, suā potestātē, nec super fidem, ergo super nihilū.**
ficata est: nō **Quis ferat hæc? Vides ergo, quā possum inuehi in istos hominū**
sup petrā .i. **sensus, si vellem libere agere. nunc autem sufficit mihi ostendere,**
suā potestātē, nec **quod his decretis contra hostes, & in contentione nihil effici pōt.**
sup petrā .i. **sunt enī languidissima, frigidissima, & penitus ineptissima, ad cō**
fidē, ergo sus **tentionem. Sat est, quod tolerantur pro fraterna charitate, non eti**
per nihil. **am adorentur pro solida & germana veritate.**

Toleranda **SED nec hoc ferendum est, quod infert. In ijs omnib⁹ quanto**
sunt frigidissi **gradus celsior, tanto maior autoritas inuenitur. In maioribus sū**
ma qdā de **quidem est regendi iubendiq; potestas. In minoribus obsequens**
creta, nō ado **di necessitas.**
randa.

Pessima con **VIDE. vt necessitatē omnibus imponit, & sibi soli (cōtra cha**
sequentia. **ritatis officium) libertatem arrogat, sed pessima consequentia.**
Nō enī mox maior autoritas est, vbi gradus celsior est. Petr⁹ enī
primus apostolorum fuit, sed nullā in eos autoritatē habuit vnq̄.
immo cōtra, Apli in Petrū habuerūt autoritatem, vt A. G. viij.
scribit, quod apli miserūt Petrū & Iohannem, qui tunc primores
erant inter aplos, & tñ missi sunt aplis, tanq̄ maioribus, ad Sa
maritæ fideles. Labit ergo Pelagi⁹ hoc loco satis aperte, quanq̄

Excusat Pe **ego credo, hos & similes Canones, nihil præter nomē de rho. pōt**
lagū. & pō. **ficib⁹ habere. Esse autē cōpositos ab eorū officialib⁹ & scribis, in**
theologia parū doctis. Ideo nihil euangelicū, nihil ecclesiasticū
spirant: sed humanum affectum, carnem & sanguinem.

Papa Nicō **SEXTVS, Nicolaus papa eadē dist: c. inferior, volens robus**
laus. **stissime probare, quod inferior nō pōt superiorē absoluere (intel**
ligit autē Constantinopolitanā ecclesiā inferiorē. Nam hæc multo
rū Canonū causā fuit pro isto primatu) inducit illud Isaie. xiiij.
Nunqd gloriabit securis cōtra eū, qui secat in ea, aut exaltabitur
ferra contra eū, qui trahit eā? His: inquit: ex diuina scriptura cōs
memorat, sole clari⁹ exhibuim⁹, nō posse quēq̄, qui minoris au

sortatis est, eum qui maioris potestatis est, iudicijs suis adiungere. **Hic ex papa**
 Quis non miretur quia adeo iste autor sub nomine papæ, scripturas facit deū, cæs
 tractat apposite, deum facit ex papa, ceteros episcopos, non fratros, epos,
 tres, non homines saltem, sed instrumenta facit. Hoc est nimirum, nec fratres,
 sole clarius exhibere, id est, tenebras offundere. nec hoies, sed
 instrumenta.

Ut omittam, quod hoc syllogismo probat, non posse inferiorem
 superioris esse iudicem. qui probandum suscepit. quis esset superis
 or & inferior, tam apte & acute disputari dignus fuit iste primas
 tus ambitionis foedissima.

DEINDE, in fine, Rhomanā ecclesiam matrem vocat omnium **C**ulus filie
 ecclesiarū. In quo mirū est, cuius filix & disciplinæ fuerunt ecclesie & discipula
 iudææ, de quibus Paulus ad Galatas dicit. Eram ignotus facte ec
 clesijs iudææ: Et quæ ecclesia fuerit, quā Paulus vastabat. Siquidē
 Rhomana ecclesia tunc erat adhuc in lumbis patris sui Petri. longo tēpore
 qui Hierosolymis erat. Quid quæso Hierosolymitana ecclesia anterho, oim
 didicit a Rhomana: Cur mētū Paulus Rho. xv. dicens, pauperes
 sanctos in iudæa, iuste accipere collectam a Rhomanis & alijs gē
 tibus, quod spiritualū illorum participes facti essent, quo verbo
 Apostolus Hierosolymitanā ecclesiā, matrē, matricē, radicem sig
 nat omnium plane ecclesiarū totius orbis, etiam Rhomanę, quod
 et verum est. **Q**uis enim negare potest, ecclesiam gentium, pos
 teriorem esse ecclesia iudeorum, & ex hac illam natam ē cum tot
 in locis hoc de gentibus prophetæ prædixerint, cum in actibus di
 scipuli dispersi solis iudæis prædicasse verbum, & de gentium sas
 lute, stupuisse legantur. Et Paulus rho. xv. Iudæorum ministrum
 fuisse Christum, & gentes misericordiam consecutas, ad ruinam
 iudeorum doceat. Sed & Christus Ioan. iij. Salus inquit ex ius
 deis. Modeste itaq; dixisset, Matrem ecclesiarum, matrem vero
 omnium ecclesiarum, hyperbole est nimia.

SEPTIMVS, Nicolaus iterum dis. xxij. c. omnes, de quo textus
 tu nescio quid dicam. Nam prope corrigo meam propositionem,
 & dico, quo rho, ecclesiam alijs esse superiorem probatur. ex de lyl
 ramēis cuiusdā ineptissime paleæ, nomine Rhomanorū pontificū
 ecclesiā Christi illudentis. Audi, quæso per Christū, qui hic dicat
 ecclesiā (inquit) siue patriarcharum, siue cuiuslibet apstē, siue
 metropoles, primatus aut episcopatuū cathedras, vel ecclesiarū
 cuiuscumq; ordinis dignitatem instituit Rhō, ecclesia: Illam vero
 ipse solus fundauit, & supra fidei petram mox nascentis erexit.
 Qui beato Petro æternæ vitæ clausuro, terreni simul & celestis
 imperij iura commisit.

PROGO te lector, de Rhomanis pontificibus, & ipsa Rhoma
 na ecclesia, tot milibus martyrum in cælo & terra fulgente, alia
 que potes, sentias: modo propitius tibi sit Christus, ne hoc decre
 tum credas, editum ab vilo Rho. pontifice, saltem seiente.

PRIMUM, verbo Christi solam Rhomanā ecclesiā fundatā
 garit hic impius, quisquis est, Rho, nomis ementitor. Ceteras au
 tem (sequit) nō Christus, sed rho, ecclesia fundauit, quia rho, eccles

teros, epos,
 nec fratres,
 sed
 instrumenta.

Culus filie
 & discipula
 fuerunt eccle
 siæ iudææ. q
 anterho, oim
 matrē fuerūs

Ecclesia gens
 tium, posteri
 or ecclesia ius
 dæorum.

Nicolaus 8.
 Nilatous.
 Prope curris
 git in propos
 itione, frigit
 dissimis de s
 cretis, per de
 lyramenta cu
 iusdam inept
 tissimæ paleę

Appellat loc
 torem.

DECIMAE TERTIAE CONCLUSIONIS.

**Supra quam
petram quae
so alias eccle-
sias erexit?**

flam supra fidei petra erexit, supra qua petra quae so alias ecclesias erexit? An supra harena? Non creditur idem rho, ecclesia, et alia ecclesiae? Non sunt ipsae etiam ecclesiae? Si sunt ecclesia Christi, cur tu impij simo ore resistis Christo dicenti, Super hanc petra edificabo ecclesiam meam? Quid significat ecclesia mea? Non est nisi una rho, ecclesia sua ecclesia? Si autem quaelibet alia, etiam ecclesia christi est, & christus a se firmat eam edificandam supra petra fidei, impio iam errore dicitur ad solam ecclesiam rho, pertinere, & non ad alias omnes.

**Rectius talia
decreta impi-
ssima quam frigidissima dix-
eris.**

Te nunc appello, lector, ut iudices, an haec decreta modeste, an immodeste, frigidissima dixerim, quae verius impijssima dicere debuisssem. Non quod rho, pontificum sint, sed quod nomine eorum vulgatum, & per ipsa iam multis annis adulentissimis pontificibus, has insanias nihil curantibus, quin & suauiter audientibus. Igitur euangelium hoc interprete, sic intelligimus & locupletabimus. Ego supra fidei petra edificabo ecclesiam meam romanam. Romana autem edificabit supra suam sententiam ecclesias suas, non meas, quia mea, supra fidei dei petra edificabo. Ecce nunc eant adulatorum, & stantur nobis scripturae sanctae interpretationem, ad rho, pontificis scribas pertinere. Deinde vide, quid sit in curia romana, iuristas dominari: et sine theologis ac sacris literis, de sola potestate, et spiritu sancti praesumere, hoc est, per solam potentiam scripturas tractare. Ceterum, iuxta Augustini regulam: Et rho: Et ois pontifex subiacet cuiuslibet fidelis etiam iudicio, maxime in materia fidei.

**In adulatorum
tores,**

**Resomnium
lachrymis
digna.**

NAM illud, quae euangelice dictum est, quod caelestis imperij & terreni iura Petro commisit, obsecro, non est haec res oibus lacrymis digna, quod haec non modo legere, sed etiam credere pro oculis spiritus sancti urgeamur. & ita urgeamur, ut ignem minentur, si contra quid mutiamus? Atque ita sit, ut haec maiore timore & religione amplectamur, quam vllum aliud, vel fidei, vel morum preceptum diuinum, vbi ignem nemo minatur. quin glorificatur, & adhuc bonum statum ecclesiae somniamus, nec Antichristum in medio templi agnoscimus. Igitur, vox ista blasphemica est in impijssima, quod Petrus iura caelestis imperij teneat, cum solum ministerium verbi teneat in terra, christus solus sit dominus coli & terrae. Deinde, imperium terrenum, & christus docuit, & Petrus contemnere. hic non solum non habere, sed etiam iura eius in manu Petri constituit. Hinc secutum est malum, quod adulatorum, rho, pontificem, in utroque regno dominum constituunt. quod nec christo quidem datum est, qui suum regnum negat ex hoc mundo esse. Mirum autem, quod Petrus Neronem principem passus est, non modo in rho, sed etiam in sua cruce, qui potuit ei iura terreni imperij auferre. aut certe frivolum & impium est, successorem Petri hoc presumere, quod in petro non fuisse cernitur.

**Blasphemia
impijssima**

**Error Syl-
uestrorum et
Ruffinorum.**

**Pereant ista
arrogantissi-
ma verba.**

Pereant ergo, arrogantissima vocabula ista, imperij, iura imperij, caelestis & terreni imperij. Soli deo haec conueniunt. ministrum ecclesiae & sacerdoti, christi seruo, modestiora tribuantur.

SEQVITVR EADEM PALEA,

NON ergo quælibet terrenæ sententiæ, sed illud verbum, quo Verba paleo
constructum est cælum & terra, per quod deniq; omnia condita
sunt elementa, rhomanam fundauit ecclesiam.

VIDE MONSTRA, aut hæc de sola ecclesia rhomana dicuntur, **V**ide mōstra
tur, & sequitur, omnes alias ecclesias esse terrena sententiæ stas
tutas, & sine verbo dei, sine quo nihil factum est: quod factū est. **S**ine verbo
& sic omnes aliæ ecclesiæ sunt nihil. Aut simul etiam de alijs ecc
lesijs intelligendum est, esse scilicet eas per verbū dei: quod om
nia condidit: statutas.

Et sequit̃ hic: nihil singulare de rhomana ecclesia dici, nisi inanē
pompan syllabarum. Et ita decretistam hunc: aut intolerabili im
pierce: negare cæteras ecclesias vna cū christo: aut seipsum sua
inficitia manifestissime irridere

QUOD si de constitutione ecclesiarum: iuxta dignitatis gra
dus loquitur: non iuxta substantiam: patet ex prædictis: quam
peruerse, hoc verbum christi, de fide totius ecclesiæ vniuersalis,
torqueat, ad potestatem vnius hominis. Christus suam ecclesiam
supra petram ædificare se dicit, hic vero non, sed dumtaxat rhoma
nam, hoc est, cæteras ecclesias nihil facere, & christum negare.

PORRO, si cæteræ ecclesiæ sunt terrena sententiæ statuta, &
hanc sententiæ rhomanæ ecclesiæ esse dixit, suo ore sese damnat,
suam sententiæ esse terrenam, non diuinam, dicens.

Et vbi manet, quod vocem Petri, tanquam diuinam, & nō ter
renā audire oportet: porro, q̃s cōstituit ecclesiā Hierosolymitanā,
antequam ecclesia rhomana eēt: An nō petrus, verbo dei rhoma
nam ecclesiam constituit?

Verum si de dignitatis cōstitutione loquitur, non de substantia
ecclesiæ.

¶ TVNC ARGVO SIC.

RHOMANA ecclesia est diuino verbo alijs superior consti
tuta, ergo necesse erit, vt eodem verbo cæteræ ecclesiæ sint ei infes
riores statuta. quia, non potest statui superior, nisi sint quibus su
perior statui possit.

Vbi ergo est, quod supra dixit, Inferiores cæterarum ecclesiarū
ordines a rhomana ecclesia instituit, non verbo diuino, quo vult
sola constitui ipsa? Nam, quomodo christus potuit statui domi
nus, nisi simul gentes & termini terræ subijcerentur, & mons Zi
on, cui rex præficeretur?

ADDE HIS, si quis dicat, si rhomana ecclesia diuino ṽbo fun
datur super omnes, oportet ergo, & eas certas nominari, quæ ver
bo diuino subijciantur. Age, esto ergo hæc sententiæ, diuina, rho
mana ecclesia est alijs superior, dic vbi scriptū sit eius correlatiuū,
Ecclesia Mediolanē. est ea inferior, aut vlla alia? Si nulla noia,
nulla subesse debet, præcepto saltē diuino. Quid hic melius dici p̃t,
quæ quod ṽbū christi, nec de superioritate, nec inferioritate ecclesia
quæ intelligi possit, Sed de sola, eadē, inuictaq; fide & potestate

Forte argu
mentū & ne
cessarium.

Aliud argu
mentum.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

omnium ecclesiarum æqualiter. Vides ne, quid sit sacras litteras pro humano affectu, & sine timore dei tractare?

SEQVITVR.

Prius legium **C**illius certe priuilegio fungit, cuius autoritate fulcitur. Vide quod rho, ecclesie, corollaria inferat. Verbum Christi, de fide ad potestatem significationem atque omnibus ecclesie detortum, priuilegium sit rho, ecclesie in verbo, quod communiter omnibus suis iure diuino ecclesiis conuenit, quia Christus dicit, Super hanc petram edificabo est eodem, aut ecclesiam meam, meam, inquit, meam. Si ecclesia alia quælibet est ecclesia rho, ecclesia Christi, ipsa certe edificata est super eandem petram, & nullum est priuilegium, quoniam si, priuilegium non stat, quia nulla est ecclesia, cui Rhomana superior esse possit. Iterum dico, pronomine mea, aut significat solam deo petram edificatam, aut omnem ecclesiam. Si sola, non habet priuilegium præ cæteris. Si omnem, iterum non habet priuilegium præ cæteris.

Quidam hac **E**ligat ergo quod vult, per hoc verbum Christi, Rhomana ecclesia, aut erit sola, aut non erit prima. **A**lia ergo via probandus iste primatus, quia illusionem hanc sui, euangelium Christi (ut vides) quam pulchre cludit, & (ut prouerbiū Salomonis miser) illudit illusores suos. **E**t sunt tamē tam multi, qui ex hac misera palea, priuilegium rho, ecclesie, passim pro articulo fidei, vel omnium primo & maxime vel Christum negari patentes, si Christum neges, quam si hoc priuilegium negari patentes, quia hanc paleam.

SEQVITVR ITERVM COROLLARIVM, TALI THEMATE DIGNVM.

Peccat certe, qui conatur et non perficit. **P**er petram fidei intelligit mundationem. **U**nde non est dubium, quia quisquis cuiuslibet ecclesie sussummo omnium ecclesiarum capite, traditum (vide hiatum istum Steuatoreum) auferre conatur, hic procul dubio in hæresim labitur. **E**cclēsia rho, non habet ius sed priuilegium. Quod est supra petram fidei edificata, hoc enim solius rho, ecclesie est, isto autore. Deinde, petram fidei, intelligit prælationem hanc primatus terreni. Nam, hæc duo perpetuo miscet & confundit, hæc palea.

Probsecro, quanta patientia est, ista tolerare? primum sicut dixi. Si petra fidei signat, eadem est omnium ecclesiarum, nullo reliquo priuilegio. Si autem non omnium est eadem, sola erit ecclesia Rhomana non habens cui præferatur. **S**ecundo, si petra fidei, dignitatem significat, iam sibi ipsi contradicit in eodem verbo, verbisque Christi ad alteram, fidei significationem in potestatis significationem uertes. & spiritum in carnem, Christum ad mundum trahens. **N**on ergo est hæreticus, qui negat hoc priuilegium rho, ecclesie, sed ille deprauator est verbi dei, qui per fidei petram intelligit. **Q**uod autem in fine Ambrosium adducit, qui se matrem ecclesiarum asserit sequi Rhomanam, vtinam & ipse idem facere cum

Ambrosio. Ecclesia Rhomana mater est, sed non omnium ecclesiarum. Nam, & Metropolis quælibet est mater ecclesiarum, iuxta patrum statuta. Deinde, rhomana ecclesia, nunquam verbis Christi has contumelias fecit, quas hæc palea facit, sed per petram fidem intelligit, non tyrannidis ambitionem.

OCTAVVS (vt finem faciamus horum deplorandorum interpretum scripturæ diuinæ) est iterum Anacletus eadem dist. c. sacrosancta (sic enim ausus est, quisquis fuerit ista barbarissimus Notarius, etiã tanto pontifici tribuere, tantam, & inscitiam, & temeritatem, quantam videbimus:

SACROSANCTA rho, ecclesia, quia aliæ non sanctæ, aut non sacrosanctæ sunt, etiam si eadem fide, verbo, sacramento, spiritu, prorsus eadẽ sanctitate sanctificet) non ab Apstis, sed ab ipso dño et saluatore, primatũ obtinuit, sicut b. Petro dicit, Tu es Petrus &c.

SI ALIQUIS gentiliũ, sic exponi verba Christi audierit, quãdo christianus fieret: Igitur & hic primatũ intelligit per verbũ, Tu es petrus, seu per hanc petra. Eligant autẽ (vt iterũ eadem res peram) vtrũ voluerint. Petra hoc loco, aut significat fidem spiritus, aut primatũ exterius, vtrunq; enim simul nequit significare.

Si fidem, iam omnes ecclesie super eã sunt ædificatæ. quia Christus dicit, super hanc petram, ædificabo ecclesiam meam. Ergo, cuiuscunq; conuenit dici a Christo, ecclesia mea, ad eandem pertinet, petra & petrus super quã ædificatur, ita nihil propriũ rho, ecclesia habet, sed omnia sunt communia. quia vbi eadem fides, eadem quoq; potestas clauium. fidei enim & petrae datæ sunt clauis, vt patet.

Si potestatem, iã iterũ omnes sunt equales ecclesie. Quia cuiuscunq; dicitur a Christo, ecclesia mea, simul dicit, ædificabo. te super petra, id est, potestatem. quare quælibet ecclesia, hoc verbo erit omnium prima, quia habet eandem petra, qua rho, ecclesia, gloriatur esse se primam. Ita quoq; te veritas, semper occurrit, & resistit tibi Christus: dum ecclesia suã, supra petra ædificat, nec sunt ulli particulari ecclesie, hanc petram appropriari.

Ideo, nec petri. Vides ergo, quod vnicũ illud pronome, meã, tanq; chrystallus cœlestis, omnes has decretales infrigidat, vt ante faciẽ frigidis eius nulla sustinere possit, dum cõmunẽ petra, eõdem potestatem, cões clauis, cõmunẽ petri, & oia cõmunia facit. Ita iure diuino, quicquid habet rho, ecclesia, habet quælibet ecclesia, quantũlibet parua.

Quia ad omnes dicit, & Paulus. i. Corin. iij. Omnia vestra, siue Paulus, siue Appollo, siue Cephe. siue mundus, omnia vestra, vos autem Christi.

ESSET sane ridiculum, quod omnium ecclesiarum, idem est baptismus, eadem eucharistia, eadem confirmatio, idem verbum dei, idem sacerdotium, eadem poenitentia, vnctionis, matrimonij, & omnia sacramenta: eadem fides, spes, charitas, gratia, mors, vita, gloria: & vna hæc temporalis potentia, vni tributa esset, per verbum dei, quod cõmunẽ est omnibus.

Quare vbiunq; prædicatur verbum dei, & creditur, ibi est ves-

Ambrosius.

Quia? and
detus.

Sacrosancta
palea est, cas
ue accedas.

Elige, vtrũ
maius, super
petra, aut sig
nificat super
fidem, & sic
oẽs ecclesie sus
per eam sunt
ædificatæ, aut
super petram
significat pos
testatẽ, & ita
omnes ecclesie
sunt equa
les.

Hoc pronome
meã, infrigidat
feruorem
omniũ deere.

Quicquid iu
re diuino rho,
ecclesia habet,
id eodem ius
re habet &
libet ecclesia.

NOTA

Hæc ratio vtrũ
sola, aduersa
rios nugaciõ
tatis arguit.

nos, vt successores Petri & primo loco habitos. Et in hoc recte & laudabiliter actum est, & agitur, agendumq; est, sine querela.

QALTER aut primatus potestatis, nunq; fuit petro dat⁹. quia presbyteros ordinauit, in locis suis, oēs a solo chisto sunt equaliter missi, & immediate. Hunc primatū isti honestissimi canones ambiunt, & verbis dei abutuntur in hanc tyrannidē stabiliendam. Nolunt enim vllū Ep̄m in toto mundo fieri, nisi palliū & autoritatē Rho, p̄tisticis habeat. Et vbi pet⁹ sese nō extulit super ap̄s ibi vni⁹ ap̄li successor, lōge minor suo p̄decessore (sicut Ep̄s ap̄lo) nō cōtē⁹ honoris primatu, oim ap̄lorū successoribus vult dominari in potestate & violentia, sed non etiam ipse pascere &c.

HANC rationē inuictam appono omnibus, qui Rho, pontifici adulant super totius mūdi dominio. & expecto cū fiducia, qd nā contra possint mouere, aut gannire. Qua simul fret⁹, tanq; certissima, & oibus notissima veritate, cum fiducia proclamo, quod decreta quecūq; aliter statuūt, nō modo frigidissima sunt, sed etiā cōtraria diuinæ scripturæ, euangelio & actibus, ep̄lis ap̄lorū. In quibus tam crebre, tam aperte, Ap̄lorū æqualis, & in mundo diuersa cōmissa prouincia describit: vt ego non possim satis admirari, esse potuisse vnquā tam temerios adultores, qui cōtra hæc minima scripturæ, sumū suum terrenū leuare auderent, hoc successoris petri ep̄o arrogantes, quod nec ap̄lo p̄decessori vnquā permisum ē. Nec tamē mirarer, si id solū atrogarēt, nec hoc quererent, sed quod huic arrogantia repugnantes scripturas maluerint, corrūpere, quā repugnantibus tēporalē hūc potestatis primatū credere

ADDO ad hæc, quod nec in hoc recte & euangelice sit a rho, pontificibus, quod Episcopus e rho, ecclesia propagatus, id est, ecclesiā latinā sic administrant, vt soli ipsi ordinēt & cōfirmēt. Episcopus oēs. In hoc enim nō Christo, sed sibi ecclesias christi videntur arrogare, cū ap̄li Pauli exemplo, deberent etiā alijs cōmittere cōstitutionē Episcoporū, videlicet Archiepiscops et vicinis. Deherent ergo illos deo cōmittere, & neq; cogere, vt p nouo Episcopo ad urbem mitterent. habet enim hoc speciei nō leuē avaritiæ & tyrannidis, qua dominent fidei eorum. quod Paulus noluit in Corinthios sibi vsurpare. Sufficeret enim semel Episcopū dedisse & deinceps eos gratiæ dei commendatos propagationi propriæ eos relinquere. aut solummodo curā gerere, ne a fide degenerarēt, sicut apostolus in Galatis monstrauit exemplum.

Nunc videmus prætextu huius beneficii & primatus, omnium episcopatus & sacerdotia, in voraginem rhomane avaritiæ rapi, tot simonia impudentissimæ monstris, hoc vno operculo tectis.

Quid hie Ruffine vi des qd nolise

Dñari quid volūt, sed nō ipse pascere, & animā p ouibus ponere &c.

Pia & fidus cta christiana plena p sessio.

Adulatorū impudens arrogatio.

Fidele & christianum consilium.

Multa simonia impudentissima monstra, vno operculo tegūtus

Q SEQUITVR.

ET Chepas, id est, caput & principū teneret apostolat⁹. Vel hic loc⁹ ostendit, magis affectu p̄tatis, quā veritatis studio, hūc primatū quæsiit. Quō enī tot falsis argumentis vterent, si semel &

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

Multis eget solidā haberet caullam & multis aut eget mendatiū, vt verū appa
mēdatū, vt reat. Itaq; tā inscius est iste Scenicus & poetic⁹ Anadectus, vt Ce
verum appa phan, caput interprete, cōtra euidētissimū & apostolicū testimo
reat. niū Ioannis apolloli, qui dicit Iohan. ij. Intuit⁹ eum Iesus dixit,

Cephe: teste Tu es Simō filius Ioanna, Tu vocaberis Cephas, qd interpretat⁹
Hierō: Syrū Petrus. **P**udet me, quod super hoc errore crassiss. tantū negotiū
vocabulary struitur. in quo simul indiligentes se fuisse euangelij lectores:
& interpreta IDEO non mirū, quod & falsos intellectores se ostendunt. Mes
tur soliditas lius Leo supra petram, soliditatem intelligēs, **V**ocabulum Cep
vel petra. phe bene nouit. At hic, nec euāgelitū, nec Canones recte intelligit.

Cephale est Est aut Cephe: teste Hierō: syrū vocabulū, significans soliditatē,
caput. quā græc⁹ petrū vel petrā, id est, saxū vel rupē firmam transtrulit.
At noster nugator, cephalen græce, pro cepha Syriace accepit,
& tñ inter sacros canones, vel primus habet. Nam in decretalib⁹
q̄s Greg. ix. & Bonif. viij. cōgesserūt, huic canoni suisq; sibi⁹ aus
toritas tanta tribuit, vt vix vna sit, quæ nō totū hūc spirat. **P**re
tereo, qd deinceps hanc formā successoribus traditā fabulat. seruā
dā a ceter⁹ E p̄is, oīno alit⁹ nihil quā ambitiosissimū spiras affectū

SEQVITVR PVLCHRA SIMILITVDO.

Pulchra simili **E**T NON solum in nouo testamento est constitutum, sed etiā
litudo. in veteri fuit, sicut scriptum est. Moses et Aaron in sacerdotibus et
Moses & us, id est, primi inter eos fuerunt.

Aaron. **Q**UID audio & quā nō frustra hos canones lego, quā egregie
Non frustra disco scripturas intelligere. **P**RIMVM, qui vnū solū summū
hos canones sacerdotem in veteri lege noui, nunc didici duos fuisse primos
excudit. **S**ECVNDV, etiā grāmaticā nouā vide, in sacerdotibus ei⁹,

Vide nouam idē est, quod primi inter eos fuerunt, cū hucusq; hoc versū psalmi,
grammaticā. intellexerim nihil aliud dici, quā Moses & Aaron sacerdotes, vel
de numero sacerdotū fuisse, sicut Samuel inter inuocantes nomen
eius, nihil de primitate vel cogitans. **T**ERTIVM documētū,
quod summus sacerdos veteris legis fuerit figura rho, pontificis.
Apl⁹ enim ad Hæbraeos, me mirū in modū decepit. cum vniuers
sis ecclesie doctoribus docens, nō rho, pont. sed Christum solum
fuisse per summū & vnum pontificem significatum.

Solus Chris **V**T HOC omitam, quod illis omnia in figura contigisse sed
tus summus mus, & in nouo testamento figuram ille denuo reuocat, vt sit simi
pontifex sig lis figura vtriusq; testamenti, nisi iam vtrūq; ab vtroq; differēs.
nificatus. **V**ror ego, diuinas literas ab his porcis, tam impudenter conculca

Hic ne de ri præsertim, sub nomine rho. pontificis, & rho, ecclesie.
Ruffino diui **Q**UID autem hoc est? quod duos primos sacerdotes in veteri
nat⁹ ri testamento statuit, magno sui primatus detrimento: imitare qd

Similitudo licet falsa, p quomodo vnum primum probabis per duos primos? Vides ers
batur. go hos homines, eos fuisse, qui simplicitate fidei nostræ abusi, ausi
sunt statuere, quicquid vel somniare potuerunt.

IN FINE concludit, & eadē dexterritate rho, ecclesie cardinē

vocat, in quo omnes ecclesie reguntur, domino disponente & tãdem sit finis hinc. Nam ceteri canones, qui eadem spirant, horum nimium influxu infecti, sic spirant.

NON possum autem omittere, quin & decretalem, vel vnam adducam, vt appareat, quid proficit ecclesias regere, & scripturas sacras non intelligere. Sunt enim & decretales, quã plurimã frigidissimã, hæc maxime, quæ maxime sunt in vsu.

TRANSEO illam de constitutione .c. translatò, quã puto sic a me vni dicatã antea, vt necesse non sit repetere. Assumo onus illud .c. significasti de elect. vbi Archiepiscopus Panormitanus cũ rege & regno Siciliae iustissime mirati, quod palliũ accepturos exigere tur iuramentũ. & vbi pulchra modestia, contra hanc infelicitissimã exactiõem, adduceret præceptũ Christi & statuta conciliorũ, tale accepit responsonem & interpretationem scripturæ sanctæ a Paschale rho, pontifice, hoc est a Notarijs rhomanis.

MIRENTVR: inquit: dominũ nostrũ Iesum Christum, qui ei ouis suarũ curã Petro cõmitteret, conditionẽ apposuit, dicens. Si diligis me, pascue oues meas & **C**ADEO percussit papæ & rhomanæ Curie proceres vnus huius Episcopi interrogatiõne, vt quid respõderent, nõ inuenirent: donec spiritus domini eos huc rotaret, vbi oibus ostenderent, in lege domini nec voluntatẽ, nec meditationem eis fuisse. Agam interim partes Archiepiscopi.

Si exemplũ Christi placet & valet apud te, o Paschalis, cur nõ imitaris? Si non placet, cur adducis? cur tu quoc; non contentus quærere, an diligat Christũ, sine iuramẽto cõmittis oues Christi? Cũ placeat exemplũ, cur nõ sufficit & conditio? an melior & sanctior est conditio iuramenti, quã amoris? An plura speras eũ fasturum, qui coactus iurat, quã qui sponte amat? Christus soluit Petrũ a lege & coactione voti & iuramenti, solã libertatis & charitatis in eo quærit fidem. Et tu libertatem tollens, lege iuramenti cogis: vbi est exemplũ Christi? vbi conditionis similitudo? Est per verbum diligere, intelligendum iuramentum?

Nunquid Christus a Petro iuramentum exegit pro rho, ecclesiar? Quid hoc ad oues Christi, qd tibi iurat, & ecclesie tuæ? Tuæ sunt oues, an Christi? At tu optime pater, an Christũ diligat, prorsus nihil curas: sordet hæc tibi, vt vilissima cõditio: tibi vt fidelis sit, iuramẽto astringis. Adhuc stat interrogatio Archiepi, nõ satisficisti.

ADHVC quæratur, quo iure, hanc fidelitatem extorqueas. Tua responsio, profundius te mergit & capit. Deinde, cui quæso, tu iuras fidelitatem? Cur facis & imponis alteri onus, quod digito non vis mouere, contra, & legem naturæ?

DEINDE, adhuc quæstio etiã illa stat. Cur præcedentes pontifices non exegerunt iuramentum? Cur alij non præstiterũt? vnde noua ista exactio? vis dicam? Ex malè fidei possessa potestate: conscientia metuit, iusticia non suffragatur. Ideo quæratur vt cunctis solatiũ & firmamentum.

ITAQVE hodie pontificari nõ licet, nisi iures rho, pontifici si

Sunt & decretales aliq; frigidissimã;

In Actis.

Panormitanus.

Si diligis me, pascue oues meas.

Exemplum Christi probans, etiam imitetur.

Christus solam libertatis & charitatis fidẽ in Petro quærit.

Tuæ sunt oues an Christi? Cui tu iuras facultatẽ?

Hæc diligetis sine obserua

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

Nihil nostro
seculo cū con
ditiōib⁹ chri.

delitatem. Iurata autē fidelitate, mox dignus es pōtificari, siue dñi
gas, siue pascas. has enī conditiones Christus requirat, quod de ijs
nostro seculo ⁊ nec hoc curetur, an sanctus, doctusq; sit, an minus.
solum sit seruus rho, ecclesie. Nō licet Christo libertatis Magistro
seruire, nisi primum fias iuratum mancipium rho, curie.

Nullus est
rho. pon, nisi
diligat ⁊ pas
cat, ex senten
tia Pas.

Vide, vt vrs
geat.

Dolor, o
pietas.

Festucam fra
tri eruens, sus
as trabes ost
tendit.

Miseria eccle
siae.

Applicatio
similitudinīs.

Ironicos.

Christus, qui
animā p ovi
b⁹ posuit nō
exigit iura
mētum a Pe
tro.

SA TIS est ab exemplo Christi didicisse, quamlibet conditio
nem fratribus etiam iniquissimam, imponere pro libito. Ipsam ve
ro Christi conditionem, ne syllaba quidem meminisse.

SE D responde adhuc semel. Pascalis, tuo te iudicio pcto. Si
christus conditionē ibi posuit, vt dicit, iam tuo ore definimus, Nul
lū esse rho, pontificē, nisi diligat ac pascat: quia pactū ⁊ cōmissio
conditionalis, si conditio nō stet, non valet. Tuo ergo entymē
mate vtar. Archiepiscopus Pananormitanus sine conditione iura
menti praestiti in facto, nō est Episcopus. Ergo nec tu Papa, nisi in
facto primū praestes cōditionē amoris ⁊ pascuae. Quē si vera sit,
iam in sexcentis annis nō habuimus papam. Nullus enim docuit
nos verbū dei, nec sufficit, quod promittas te amaturum, quia tibi
non sufficit promissio iuraturi. Sed sicut tu a fratre exigis cōz
ditionē in facto, ita nos nomine Christi maiorem hanc conditionē
exigimus in facto, aut tua autoritate papam negamus.

Quid hic facies? vides ergo, quam impatiens sit scriptura
corruptionis, quam vanos ostendat eos qui se maculant. Noluit
Pascalis vincti interrogazione, nec male egisse videri, ⁊ igna
rus seipsum toto pontificatu indignum redarguit. dumq; festu
cam fratri eruit, trabes suas nobis ostēdit. ista est ergo pastura, qd
rho ma, omnia sibi inflectunt, omnibus omnia imponit, oibus se
subtrahunt, ⁊ quod atrocius est, non ad christum, sed ad seipos
nos cogunt. nō exigūt conditionē, qua chri libertatē pmitamus,
sed qua sibi seruitutē iuremus. Quae autē maior miseria ecclesie, quā
nō amore, sed vi conglutinari: pōtiffices nō bñuolētia, sed potētia
te iperare? Subditos nō amore, sed odio ⁊ tione coactos seruare.

Sed sequitur digna applicatio similitudinīs.
Si conscientiarū factor ⁊ cognitor secretorum, conditione hac
vsus est, nec semel tantum, sed ⁊ secundo, ⁊ vsq; ad contritatio
nem, qua nos oportet sollicitudine, tantā ecclesie praeraltationem im
ponere fratribus, quorum conscientias non videmus?
tam solliciti, tanta sollicitudine, quanta nūc sunt rho. Deinde, quia
cognouerūt forte cōscientias illorū, quos sacerdotes cōstituebāt,
nec exēplū christi adeo curauerunt. Nōne hoc est seipsum ridere?
Sed nec christ⁹, cuius oues sunt, ppriae, licet p eis se traderet, nō tñ
fuit tam sollicitus, vt iuramentū a Petro exigeret, sed velut dormi
tans, dilectionem tantummodo, rē sane leuissimā exegit. Quādo
quidē, nisi iuramentū Pascalis charitati praepoheret, sine dubio ex
emplo christi cōtentus eēt, nec se oporteret magis sollicitū eē quere
re, quā christum ipsum, qui ⁊ Iudā praeposuit oibus pascendis,
quem malū esse nouit, atq; id sine conditioe. Vides enī, vt arguit

a minori, Christus accepit, quanto magis nos. quasi vero hoc alius
quid ad rem pertinet, quod christus conscientias nouit. rho. pōtis
fex non nouit: cum christus exemplum in hoc omnibus preuerit
imitandum. deniq; & nos non nouimus conscientias rho. pontifis
cis, iuret ergo & nobis conditionem, Christi salutem.

ITERVM quero, Si ignorantia conscientiarū sola est cā exis- **Exigendi iur-**
gēdi iuramēti, Cur nō cogis, vt iuret se recte iurasse. idq; sine sine: **ramenti ratio**
eū i nullo iuramēto conscientia ei⁹ noscas, recte ne iuret, an secus? **infinita.**

Si autē ignorantia ista cōscientiarū nō mouet ad exactiōnē iuramēti, **Non est tantū**
qua frōte ignorātiā cōscientiarū pro causa adducis? Quā est ista **iuramentum**
mirabilis in vno homine sup eodē hoie, patiētia & impatiētia ig- **quanti est ec-**
norata conscientia? **Si** accepto iuramento, tantā administratio **clesiæ admi-**
nem ei cedis, cur nō quod leuius erat, iuramentū cedis? An putas **nistratio.**

quā maior res sit iuramētū tibi p̄stitū, quā tāte ecclēie administratio **Eo magis iu-**
quā maior res sit iuramētū tibi p̄stitū, quā tāte ecclēie administratio **ramentū res**
quā maior res sit iuramētū tibi p̄stitū, quā tāte ecclēie administratio **linquendū, q̄**
quā maior res sit iuramētū tibi p̄stitū, quā tāte ecclēie administratio **minus consc-**
quā maior res sit iuramētū tibi p̄stitū, quā tāte ecclēie administratio **ientia notā.**

AD hęc, ignorata cōscientia debuit te quā tūtilimū facere ad **Quisq; de**
imponendam p̄lationem, vt eo magis relinqueres iuramentū, **quolibet op-**
quo minus conscientias nosti, ne forte ad periuriū eū cogeres. **tima debet**
dendū tibi fuit, hanc tibi a christo relictam libertatē, vt possis eis **presumere.**
dendū tibi fuit, hanc tibi a christo relictam libertatē, vt possis eis **presumere.**
dendū tibi fuit, hanc tibi a christo relictam libertatē, vt possis eis **presumere.**

DEMVM, si ignorantia est causa iuramenti, sequitur, si scires **Cur hęc dixit**
cōscientiam, male te exegisse iuramentum. At, cum quisq; de quo **rit.**
liber debeat optima p̄sumere, & charitatis sit oia credere, hęc **Quid non au-**
ipsa fides de fratris bonitate, certior est omni scientia, quod etiā si **deant adula-**
scires, diu scire non possis, credere autem semper possis. **tōres, si non**
scires, diu scire non possis, credere autem semper possis. **licet pon, dī-**
scires, diu scire non possis, credere autem semper possis. **cta cū iudicio**
scires, diu scire non possis, credere autem semper possis. **legere?**

VLTIMO, Nunquid post iuramentū nosti eius conscientia? **Cur hęc dixit**
cur ergo toto nō tēpore tibi iurat, qui toto tempore causas iuras- **rit.**
menti tibi p̄stat? **Hęc** dixi, vt videamus quid sit, verbo dei **Quid non au-**
nolle cedere, et scripturas suo sensui aptare, quomodo ego sperem **deant adula-**
apud rho, pont, esse ius interpretandæ scripturæ, qui tam manifes- **tōres, si non**
ste scripturas in alieno sensu tractant? Vel, quid non obtineant in **licet pon, dī-**
terra rho? Quid non audeant eorum nomine adulatōres, si hęc **cta cū iudicio**
persuaso eorum nos cōperit & euerterit, non licere scilicet eorū **legere?**

dīcta cum iudicio legere, & eis solis interpretandæ scripturæ iura- **Cur hęc dixit**
concessa esse. Tunc enim (vt Aug, verbo vtar) vere sine periculis **rit.**
lo primarius huius in ecclesia luditur: sed mirum, si non deo & nos **Quid non au-**
bis illudatur. Absi, absit, ista plus quam Babylonica captiuitas. **deant adula-**
bis illudatur. Absi, absit, ista plus quam Babylonica captiuitas. **tōres, si non**
bis illudatur. Absi, absit, ista plus quam Babylonica captiuitas. **licet pon, dī-**
bis illudatur. Absi, absit, ista plus quam Babylonica captiuitas. **cta cū iudicio**
bis illudatur. Absi, absit, ista plus quam Babylonica captiuitas. **legere?**

SEQUITVR NVNC OPPOSITO-
RVM DISSOLVTIO.

Aiunt omne iusturandum a domino in euāgelio esse prohibitū, **Aiunt omne**
nec ab apostolis post dñm, nec nō i cōcilij inueniri posse statutū, **iuramentum**
HIS ictibus insuperabilibus prostratus, quid dicat, audiamus. **prohibitū,**
Quid est ergo, quod dominus subsequenter ait, Quod amplius **Quod ampli⁹**
est, malo est? hoc enim amplius, vt exigamus malum, nos illo **plius est a mā-**
permittente compellit. **lo est.**

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

Quod amplius est a malo est, id est, non debet fieri.

QUOD Christus prohibet & negat, hic affirmat et præcipit. Christus dicit, Quod amplius est, a malo est, id est, non debet fieri. loquitur enim de pronitate iurandi, sine necessitate fratris. hoc est, de libidine iurandi, sicut mulierem concupiscere prohibuit, qui tamen debitum conjugibus reddendum non prohibuit. Ita libidinem iurandi, non iuramentum debitum prohibuit. Hic dicit, hoc amplius cogit nos, id est, fieri omnino oportet. Sed audiamus hoc malum, quod nullus in verbis euangelij cogitauit vnquam.

NONNE malum est (inquit) ab ecclesiæ vnitatem, & a sedis apostolicæ obedientia resiliere, & contra canonum statuta prorumpere, quod multi etiam post præstitum sacramentum præsumpserunt?

EGO putabam, quod hoc malum esset interpretatur, non diligere Christum, non pacere oues, & harum sollicitudine, exemplo Christi queri ad iuramenti exactiōem. Verum, hæc Christus a Petro requisit. hodie curandum, ne ab obedientia sedis apostolicæ resiliant Episcopi.

Cur non in omni præcepto exigitur iuramentum?

ET VNC ego, Episcopus me non dū quicquid illorum malorum fecit, ut quod ergo exigitur iuramentum? An quod ignoras eum non facturum? Cur non in omni præcepto dei exigitur iuramentum? Cur hic te non compellit malum an non est malum a præceptis dei resiliere? Quin ecclesiam reple, non nisi iuramentis. Si autem dei præceptum tam paries es, ut te tot mala, quæ in præceptis dei spectant, etiam in domesticis tuis, ad iuramentum non compellat, quod in tuis præceptis, mala, nec presentia, nec forte vnquam futura, te compellunt? Nonne perspicuum est sit quod amor sui, quo magis sese venustat, magis seipsum perdit? Prorsus nulla reliqua est ratio, quin si in tuis præceptis iuramenta exigas pro tuo comodo, multo magis exigas pro dei comodo. aut si hic non facis, non sine culpa tibi facis.

Amor sui.

Oculus ambitionis et auaritiæ.

Habes ergo malum, quod rho, in euangelio intelligunt, quod est suspitio mala de fratribus bonis. nam transgressiones mandatorum dei, an malæ sint, alij viderint. Oculus ambitionis & auaritiæ.

SEQUITVR.

HOC nimirum malo ac necessitate compellimur iuramentum pro fide, pro obedientia, pro vnitatem requirere.

Quare exigitur iuramentum.

Christiani in India.

NVNQVID etiam pro fide Christi, pro obedientia dei, pro vnitatem fratrum? Non, sed hoc vnum ecclesiæ bonum & necessarium est, ut Rhoma secure dominetur, et cæteræ omnes seruiant captiuitate.

PROINDE, christiani in India, adhuc magno malo laborant, ita suspitio pessima de optimis fratribus est causa exigendi iuramenti. quam tamen non habent in præceptis dei, in quibus præstant omnia seruari.

Rhomana ecclesia.

ETIAM hinc vnitatem ecclesiæ fidem & obedientiam rho, ecclesiæ intelligit, non fidem, spem, charitatem, sacramenta, verbum, & cæteræ quæ eadem sunt, sed hoc singulare, quod nulli ecclesiæ conuenire volunt, nisi suæ, & tamen vnitatem vocant. Sola rhomana ecclesia hoc habet hodie vel summum bonum, & tamen cæteræ omnes in eo ipso conueniunt quod non habent: & sunt vnum in re non communi, sed singularissima et vni homini tributa. Sic enim discenda sunt noua vocabula non

RESOLVTIO. FO XVII.

Itis temporibus in scripturis & ecclesia dei. **¶** Quato rectius Cy **¶** Cyprianus vnitate hac, prianus vnitatem hanc charitatem intellexit, sicut & Christus ro vnitate hac, gavit Iohan. xvij. vt sint vnum in nobis, sicut & nos vnum su charitate in s mus, vni (inquit) in nobis, non in ecclesia Rho, tellexit.

CIN FINE

¶ Aitunt in concilijs non inuentri statutum, quasi rho, ecclesiae lege **¶** De concilijs, concilia vllam praefixerint, Cum omnia concilia per rho, ecclesiae autoritatem & facta sint, & robor acceperint. Et i eoru statutis, patenter excipiat rho, pontifices autoritas.

¶ Quis haec ferat quaso? Nunquid Nicenum concilium robur ac **¶** Nicenu concil cepit, aut factum est autoritate rho, ecclesiae? nunquid & multa **¶** liti no est au toritate rho, alia per Augustinum, & olim Cyprianu in Africa habita? **¶** Des toritate rho, nicip, etiam si statuta exciperent rho, ponti, tamen ipse debet nolle ecclesiae coacs quicquam debere, vt & deus ei nihil debeat.

¶ EGO sane, Archiepiscopo Panor, no tam duro & fragoso ple **¶** Paur. Ars noq; contentionis & tumoris respondi semone, quo furor et chiepiscopus, odium suscitaf, sed dixi sem. Sustine frater interim, res magna est, tua solus gratia, haec tam subito cassare, quae nos non statumus. Sicenim pax & charitas aleretur. At ista decretalis, meram superbia, & praefractam fiduciam spirat.

¶ CADUICIAMVS & alteram decretalem, quo firmius probe **¶** Cum iudicio etiam poiffi ras, nec oportere captiuos esse christianos in eorum verba, sed cu **¶** ces legendi. libero iudicio omnia eorum legenda.

¶ DE maioritate & obedientia Cap. solitae, vbi: cum imperator **¶** Imperatur Constantino obiectisset rho, pontifici verbum Petri, sub **¶** politano, ob politano, ob iecit rho, po, diti estore omni humanae creaturae &c. quo voluit patriarcham **¶** verbu petri, Subditi estore Constantinop, sibi inferiorem facere. Respondet Innocentius ter **¶** re &c. tius, siue quisquis fuerit, familiaris eius scriba, prorsus ignarus sa **¶** Respondet Innocenti ter tius. crarum literarum dicens.

¶ Verum, si personam loquentis, & eorum ad quos lo **¶** quebatur, ac vim locucionis attendisses diligentius, ta **¶** lem scribentis non expressisses intellectum.

¶ Vide quaso pastorem hunc ouium Christis, qui interpretatur **¶** Vide quaso huc pastore. rus verbum dei, parat personarum differetias asferre, cum verbu dei nihil aeque impugnet, atq; respectum personarum. Non est enim acceptio personarum apud deum, sed quicquid praecipit, om nibus praecipit, magnis & paruis. Sed age, videamus qua loques tis personam hic nouus aduehat scripturae interpretes.

¶ Scribebat enim Apostolus subditis suis, & eos ad **¶** meritum humilitatis prouocabat.

¶ Sichabes loquentis personam, et eorum ad quos scripsit, id est, **¶** D iij

DECIMAE TERTIAE CONCLUSIONIS.

**Quid se felle
cie Innocentiū**

maioris & minoris. Deinde vim locutionis, quæ est, prouocatio ad meritū humilitatis. hæc ille, Principio, quid noui quæso hæc affert interpretatio? Quis vnquā præcipit alijs, aut docet alios, quā subditos suos? Quid ergo necessaria est distinctio personarum, ad intelligendum hunc solum locum Petri, præ cæteris eiusdem, & omnium doctorum scripturis? An in cæteris, subditi docent maiores, discipuli magistrum, gentes Apostolum?

Vim in locutione dei pastores inueniunt.

VERVM, sic oportet loqui ne taceant, qui vltimam causam tuent, vel ignari sunt literarū sacrarū. fallit autem hūc locutos rem, quod verba Petri, interim arbitratur esse iuris sui humani, in quibus aliquando maiores statuunt pro inferiorum salute, quæ ipsos non tangunt. Atq; hoc nimirum est, quod ex diuino præcepto Petri, nobis consiliū facit, dicens, eum prouocasse subditos ad humilitatem, videlicet non præcepisse, nec cōsuliisse, sed tanq; ad humilitatis supere rogatum (vt vocant) meritum prouocasse. Hæc scilicet vim in locutione dei, inueniunt Pastores ouiu. cū Petrus præcipiat, præceptū diuinū & necessariū addens, Sic est volūtas dei in ecclesia: sed subditos tantū prouocari ad subiectionem. Videas

Sensus Innocentiū

SECVAMVR tamē sensum eius, qui est, hac locutionis distinctio personis, non Petrum, non successores eius, non rectores in ecclesia: sed subditos tantū prouocari ad subiectionem. Videas mus quid sequatur.

Per Decretales nō raro extinguitur, euāgelij, per verbū hūc nū, tollit diuinum.

PRIMO, Petrus & pontifices sunt exempti a præcepto dei, non decet eos obedire deo, sed solos subditos. & cum ius seu verū hū diuinū oib; præfigatur, magnis & paruis, nullumq; sinat exceptum, Notarius tamen papæ, potestatem habet excipere quos volent. Ita vides, per decretales extingui euāgelium, per verbum hominis, tolli verbum dei. & hoc monstrum adoramus christiani in ecclesia Christi, pro verbo dei. QVIS quæso non vratur?

Pro verbo dei vratur, & vehementer vrget.

QVIS autē ita insaniret alius, vt Petrum hanc subiectionē subditis imposuisse sua autoritate, crederet: quo se ipse ab eodē præcepto eximeret? Hoc si fecit, aliud docuit verbo, & aliud monstrauit exemplo: hoc est, destruxit quæ docuit. An oportet, subditos Petri & successores, eē subiectos cæsari: ipsos vero contrario exemplo idē eisdē dissuadere? An, nō Petrus fuit subditus potestatibus sicut doctor?

An aliud sunt pontifices quā christiani? acerba concessio.

An tho, pōtiffici nō licet puocari ad meritū humilitatis? Huic soli licet erigi in peccatū superbiæ? Itaq; aliud iā pontifices sunt, quā christiani: quoniā lex christianorū eos nō ligat, alio eunt ipsi, alio eorū subditi, alio pastores, alio oues, alio duces, alio greges, noua certe rōe, ducendi, pacendi, regendi. Non iā dicant, venite, sed, ite, nō præcedant, sed tantūmodo, dimittant populū in mandatis dei

Si ista sapientia pcederet, eleuaret vniuersam Petri autoritatem.

QVOD si in hoc loco ista sapientia valet, valebit & in omni alio præcepto Petri, vbi docet fidē Christi, euacuabiturq; vniuersa autoritas Petri: quia vbiq; dicit, hoc subditis præcepisse, nō sibi nec successoribus. quando quidē, non nisi subditis loqui potuit. Dicamus ergo & hic, si loquentis personā attendisses, & eorū ad quos loquitur, nō ita exposuisses intellectum eius, quia loquitur sub

ditis suis, & eos ad meritū fidei, spei, & charitatis, puocat: seipsum & nos exemptos voluit. Et recte, sic enī hodie attendunt diligentiissime Rhomani loquentis sui Petri personā, vt eis licere nihil eorum seruare, quā ille locutus est, intelligant: ne Christo quidē credere, & christianos eē ac viuere: vt reiecto verbo christiano Petri, digni fiant hac decretali christiani. qualis lex, talis & populus.

Vbi ergo manebit, quod in oibus quae docentur in sacris literis, oportet primos esse pontifices: & lucem mundi, vt videantur eorum opera ab hominibus? Quid? si subditi dicant, aliud nec facere, nec debere possumus, quā a pastoribus nostris fieri videm⁹? Vbi tunc manebit verbū Petri? vbi tunc eorum persona, ad quos loquitur? Quando subditi maiorē causam habent illud reijcendi: eo ipso, quo vident, ipsum non modo non seruari, sed etiam reijci ab ijs, quorum exemplo viuere debent. vix me contineo, ne decretalem hanc impiissimam & peruersissimam dicam blasphemiam. Sed iam cognita & persona loquentis & audientis, & vi locutionis, prosequamur, quomodo hæc exequatur.

Nam si per hoc, quod dixit, subditi estote, sacerdotibus voluit iugum subiectionis imponere, & eis praelationis auctoritatem auferre, quibus eos subiectos esse monebat, Sequeretur ex hoc etiam, quod seruus quilibet in sacerdotem imperium accepisset, cum dicatur omni humanae creaturae.

Quam amarum verbum, subditi estote, vnde & repetit quam potest odiosius: appellans iugum subiectionis, contra auctoritatem praelationis, & serui imperium velut querulans. Deinde, monebat (inquit) exhorrens præcepti vocabulum aliud nihil spirans, quam ne cogatur sub esse vlli hominum: sed vt liceat omnibus presesse, aut saltem, vt consilium ex præcepto faciat.

Quale autem est inconueniens, esse sacerdotem subiectum seruo? Nonne Christus in medio omnium venit ministrari, & forsam serui accepit? An hæc prouocatio ad meritum humilitatis nisi ad subditos Christi pertinet, cuius Rho, pontifices nolunt esse subditi? Christus iussit nouissimo loco sedere. Et Petrus omnes subiecit in sinuare humilitatē. Et Paulus, Superiores inuicem arbitantes, & honore peruenientes. Verum, hæc subditis suis dixerunt personae loquentium, & alia secuta sunt.

Quanquā, de hac subiectione, Petrus hoc loco non loquatur, quae mura humilitate spiritus in christianis regnat: sed de ea, quae subieciuntur pphanis magistratibus, præsidibus, iudicibus: quos potestas Rhomani imperij ordinauerat. Hanc enim constitutionem vocat Petrus creaturam humanam: quod per homines creentur in magistratus. At hic decretalista, nec vocabula scripturae intelligit, & audet eam interpretari, Esse autem creaturam humanam

Expēde Ros manent. morē

Qualis lex, talis & pp̄s

Quid? si subditi dicant, alius debere, nec possumus, quā qd pastores.

Caegre se continet, ne hanc decretalem impiissimam dicat blasphemiam.

Amarū verbum est subditi estote, sed tñ applicum.

Quāto quoscūq; est maior, rāto submissio re se debet gerere, magisq; subditis infero uire, exēplo Christi. Creatura humana apud Petrum.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

(id quod dixi) potuisset intelligere (si tam sensum Petri, quam suam ambitionem quaesiuisset) ex mox sequentibus, ubi Petrus distribuens per singula, quæ in collectione dixerat, seipsum exposuit, omni inquam creaturæ, siue regi: siue ducibus, q. d. Ideo dixit, omni creaturæ & omnibus hominum ordinationibus subijci, ne qui vestrum se aduersus minores praesides eleuent, quasi tantummodo regi obtemperaturi: sed etiam missis ab eo, dare, facite, seruate, quæ, danda, facienda, seruanda sunt. Quo modo Rhoxij. Cui honorem, honorem: cui timorem, timorem: cui tributum, tributum. Non ergo de creatura dei loquitur, quæ Innocentius in suis opinionibus cogitat, Sed de creatura humana: vt verba expressè sonant: qualis non est seruus, quem timet imperium accipere super sacerdotes. licet: iuxta euangelium: cuius seruo nos oportet submitti, quin totum hoc verborum cahos Innocentij, & nihil facit ad rem, & inscitæ suæ dumtaxat testimonia sunt.

Aliud est creatura, q̄ Innocentius hic cogitat.

SEQUITVR.

Quod autem sequitur, siue regi tanquã præcellenti. Non negamus, quin præcellat Imperator in temporalibus: illos dumtaxat, qui ab eo suscipiunt temporalia.

Si quæras verborum Petri sic tortorū rationem.

Respondebit Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

Decretalis ista relicta sententia Petri, anxie de præcellentiæ regis & pontificis agit

Hic si quæras, qua autoritate verbum Petri sic coarctet: & quod omnibus dictum est, ad aliquos dumtaxat deprauator aptet: respondebit aliud nihil, quã sic volumus: nostro verbo credi fas est: etiam plus, quã expresso textui verborum dei.

PRIMVM. hic scriba laborat, ubi non virget. & fugit nemis ne persequente, scilicet mala fide, & cōscientia vexatus. Petrus dicit, regi subdi debere tanquã præcellenti. id est, qui sit primarius & plusquã duces ab eo missi. **A**t decretalista, vocabulo præcellenti, male tactus: timens, ne præcellentia sonet imperatoris super pontifices, anxie occurrit: & de præcellentia regis & pontificis, longè extrasententia Petri disputat. nõ aduertens verbum Petri, qui nõ modo regi præcellenti: sed etiã ducibus ab eo missis, obtemperare præcipit. immo, omni creaturæ humana: de quibus nihil est sollicitus decretalista. quia verbum præcellentia in ducibus, & creatura humana nõ sonuit terribiliter in auribus eius. Breuiter, ne dictione vnã quidẽ in Petri hac autoritate intelligit is: quisquis est: scriptorculus Rhomanus, & contendit tamen omnes oues Christi docere.

SED SEQVAMVR EIVSVMVM.

Imperator in temporalibus, omnibus etiã sacerdotibus præcellit, id quod iure diuino.

Licet imperator

Dico, Imperator in temporalibus omnibus præcellit, etiam sacerdotibus: id quod iure diuino, vt hæc Petri verba cogunt, nõ, quia in arbitrio eius est, & sunt creaturæ humanae, potest hanc præcellentiam ipse spondere, vel retinere, vel dimittere, & in vtroque habet ius diuinum. Sic a Constantini tempore, non autoritate pontificis, sed imperatoris, creaturis humanis, data est libertas, personis & rebus ecclesiasticis: nec potest ad hoc vllus respondere aliud quod valeat. Vnde, si in

imperator vel duces rursum hæc reuocent, quæ sua autoritate do-
narunt, non potest eis resisti sine peccato & impietate.

QUARE, nihil hic facit deprauator: dumtaxat eos imperatores sua autoritas
resistens, qui temporalia ab eo suscipiunt, aperte & temere ver-
bum Petri discernens. A quo, rogo, habet ipse temporalia? A dia-
bolo, vel rapina? Et ubi est, quod supra dixit, personam loquentis
attendendam quod Petrus hæc scripserit suis subditis? Qui sunt
Petri subditi? An soli laici? Cur ergo omnes oues Christi, id est, omnes
missas in Petro iactat? Ergo omnes oues Christi, id est, omnes
subditi papæ, siue laici, siue clerici: ac per hoc, et ipse dux ac pastor,
& arietes gregis, subditi sunt imperatori & ducibus. Sic enim ipse
suis met decretalibus huius verba sibi collata cogunt. Aut ergo, non
nisi clerici sunt oues Christi Petro commissi, aut clerici aut subditi
sunt imperatori simul cum laicis, quia omnes Petro subditi, sub-
duntur Petro imperatori & ducibus.

Licet impe-
ratoribus, q̄
sua autoritas
te donarunt
sua vo-
luntate repos-
cere, nec pot-
est sine pecca-
to resisti.
Omnnes, si-
ue laici, siue
clerici, subditi
sunt impera-
tori & ducibus.

Sed pontifex in spiritualibus antecellit, quæ tanto sunt
digniora, quanto anima præstat corpori.

Et cur hic non additur, dumtaxat illos, qui spiritualia ab eo sus-
cipiunt? Nempe, quod in temporalibus excellere vult, ne impera-
tori vlla parte cogatur subdi, quem Petrus in totum subdit: im-
peratori, ita cogitur sacrum & tremendum verbum dei postremo
loco sedere, & nostris affectibus cedere.

Festiuam inter
rogatio, &
vera confessio.
Tremendum
dei verbum no-
stris affectibus
b⁹ seruire cog-
gitur, sed non
sine nostro malo
Si subditi
papæ, quia
sunt spirituales,
non sunt
subditi impera-
tori, confes-
sionem, laicos q̄
spirituales non
sunt, nec sub-
ditos petro,
nec oues esse
Christi.

AN PETRVS ignorabat, spiritualia præcellere temporalibus?
Cur ergo seipsum & omnes subicit temporalibus adminis-
trationibus? Verum, illud longe suauius. Subditi Petri & papæ
sunt spirituales, ideo non subditi imperatori, ex quo sequitur, quod
laici, quia spirituales non sunt, nec subditi Petri, non sunt oues Christi:
quia has oēs Petrus subiecit. Cui autem Petrus: hoc autore decreta-
listæ: suis subditis hæc scripserit, sequens erit, solos clericos debere,
& nullos laicos, subesse imperatori, aut: quod maxime horrent:
non omnes oues Christi per mundum, sub Petro sunt, aut, omnes
subditos esse oportet æqualiter spirituales, si omnes oues et sub-
diti sunt Petro, ac per hoc distinctio ista temporalium & spiritualium,
um, prorsus corruit. Quid aliud mereatur, qui sacras literas, huma-
nis traditionibus tractare & contaminare audeat, quam ut in hæc
monstra confusionis & contradictionis ruat? Non ergo alij sunt
subditi papæ & imperatoris, nisi quantum donauit imperatoris
constitutio & creatura, hoc verbo petri et iure diuino omnes subij-
cimur gladio & potestati mundana: sicut & Rho. xiiij. & Tit. iij.
scribitur Omnis (inquit) anima potestatibus sublimioribus sub-
dita sit. Non sine causa gladium porrat, ministra dei est, tibi in bo-
num. Credo, qui omnis anima dixit, nec animam pontificis, nec
sua ipsius exceperit.

Præmium
torquentis
scripturam
pro suo as-
sectu.

Sed perpendamus singula, ut videamus,
si spiritualia temporalibus præcellunt, quanto anima corpori ideoq̄

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

spiritualia non licet subditi temporalibus: omnis autem homo habet animā. i. spirituale, ergo nullus homo alteri subdatur, nec oues Christi Petro. cū Petrus sit homo sicut & illi.

¶ Paulus dicit, omnis anima subdita sit, quæ vtiq; spiritualis est. An Christus erat spiritualis, quando cum Petro soluit casari dē drachmū. An pontifices exceptit, quando dixit, date, quæ casaris sunt, casari? At hoc syllogismo concludemus: quod magis sp̄s

Prona ratio cinatō, sed in solens.

In verbo & sacramēto tradendo, pontifices excellūt omnes.

Quid per sp̄s ritualia intel ligat.

Hic decretali stæ suā igno rantiam pro dunt, & stus dium tempo raliū sp̄s tualīū rerum cura omīssā, proferunt.

¶ Tum virgo sancta ancilla dominabitur impio pontifici, et pan nosus mendicus imperatori. obsecro, quæ tandem hinc ludibria se quentur. ¶ Hoc sane verū, in verbo & sacramento tradendo (hec enim sunt spiritualia) pontifices sunt super omnes. Verum, in temporalibus rebus, officijs, tributo, censu, v. c. t. g. ali, et omnibus oneribus temporalis rei publicæ prorsus pontifices & clerici sunt magistratibus subiecti iure diuino, nec exempti, nisi beneficio huius humane creaturæ.

¶ Quod si dixerit, Spiritualia non intelligo personas ipsas. nā v. o. lumus omnes oues christi, nobis esse subiectas & spirituales: sed res ipsas spirituales: vt per temporalia, res temporales. Responsus deo, tuo laqueo te capio. Si imperatori tribuis temporalīū omniū potestatem, cur ergo tua temporalia subtrahis & non vis subdita? Et quod maius est & inestimabile monstrum, cur in imperia, regna, dominia, tenes, aufers, confers, transfers? Cur his te misces? Est hoc imperatori tēporalia pmittere, & tibi spiritualia seruare?

¶ Quid hic dicent omnes decretalīstæ, nisi, quod tū ex verbis quā operibus suis cognoscantur, ceu ex folijs & fructibus, se nescire, quid sit, vel temporale, vel spirituale: immo, amīssio spiritualibus, solū temporalia amare, vt præcellentiam, opulentiam, voluptatē. Si enī iperator excellit in tēporalibus, nō debet ea spiritualis potestifex vsurpare, sed subdita illi relinquere: tributum de eis pendere imperatori & ducibus, ac rei publicæ temporalī per illa, seruire quoties fuerint requisiti.

¶ Licet non simpliciter dictum fuerit, subditi estote: sed additum fuit propter deum.

O miserā & anxiam euas sionem, im mo deploras sam inscitiā.

¶ Quid hoc? an iterum consilium fiet ex præcepto? an non simpliciter persona loquentis attendēda est? an nō simpliciter subditos suos Petrus prouocauit ad humilitatem? Non simpliciter imperator præcellit in temporalibus? O miserum & anxium effusium: immo, deplorāda inscitiā, quæ nondum, quid propter deū velit, accipit. Petri sensus planus est, vt statī se ipse exponit, Quia (inquit) sic est voluntas dei, ideo scilicet propter deum subditi debere, non, quia illi mereant magistratus, sed quia deus ita voluit.

At, decretator forte conatur hoc verbo, non necessariā esse subiectionem eiusmodi docere: quasi Petrus indebitos obsecravit, me tati videlicet humilitatis causā.

CVE TIBI, qui verbum dei saluberrimum tam, **audacter** cor-
rumpis miserrime decretator.

Ve corrupto-
ri saluberrimi
verbi dei.

Nec pure sit scriptum, Regi præcellenti, sed interpo-
situm fuit: forsan non sine causa: tanquam.

Tot mendatū eget fucis, vt verum saltem videatur. quā misere torq̄ hic fugax autor, vt dei præceptū illudat. **S**i hoc, tanq̄, dixi, Subditi estote tāq̄ omni hūanæ creaturæ? Cur præcipit subdi sine tanq̄? Cur non dixit, Estote tanquam subditi, simulantibus subiectionem, sicut ille simulat regem, tanquam sit rex? Infulsor est ista glossa, quā vt mereatur confutari. **P**etrus vult, hoc tanq̄ quā, rationalem esse coniunctionem: ostendens, quare subdendū: quia (inquit) præcellit, & quia duces missi sunt ab eo. **H**oc est, ipsa præcellentia et potestas, quia deo volente geritur, est causa, quare propter deum subdi ei debeatis.

Multo fucō
mendatium
eget, vt ves-
rum videat̄
TAN Quā.

Tanquā ras-
tionalis hic
coniunctio.

Quod autem sequitur, Ad vindictam malorum, lau-
dem vero bonorum, intelligendum non est, quod rex v^p
imperator, super bonos & malos acceperit gladij pote-
statem: sed in eos solummodo, qui vtentes gladio, eius
sunt iurisdictioni commissi.

Concessariū Rhomanæ curiæ & cleri licentiæ impunitissime
glossam. Hic sane opus erat oculos intendere, hic vlcus tangebat. **R**ho, Curia et
sed frustra. Iterū, hic cū suo dumtaxat prodit, verbū dei generale cleri licentiæ
torquens in partē populi Christi. **Q**uare & nos eadē absurda ipunitissime, sed
pro verbo dei, contra vanitatem hanc reducamus. Et quæramus, an glossam, sed
oēs oues Christi sint Petro subditæ: & an ad suos subditos hæc vanam,
scripserit: & an alij sint subditi Petri & regis. Hæc enim tria, necess- **V**ide, q̄ am-
se e p̄siteat vera, vt ex prædictis patet. **Q**uare, si suos subditos hæc bitiosa istacō
scripserit, & hi alij sunt a subditis iperatoris. gladij potestas, ver metatio euas
bo Petri, solū super clericos, in vindictam malorū, & laudem hos dat.
norū valebit: eruntq̄ exēpti omnes & soli laici, Cur ergo con-
traria videmus fieri, a deo, vt clericos tradant seculari foro, non nisi
exutos clericatu? **S**in omnes sunt subditi Petro, & ad omnes
hæc scripserit, qui sunt oues Christi: ergo, vel clerici gladio exempti, **I**mpia est dis-
nō sunt oues Christi: vel hæc deprauatio & distinctio verborum tinctio.

Petri, prorsus impia & veritati aduersa est.
Deniq̄, hæc glossa id præstabit, vt iam nulla sit potestas gladij,
quandoquidē, pontifici totum vr̄bem subiiciunt. subiecti vero ei, **G**losa in p̄tā
non sunt sub imperatoris iurisdictione. Nisi noua & hūanitas istis te gladij ficta
tuta iurisditio, clericis solos eximat, ac laicos illic relinquat. Sed Petrus oēs
hoc nō est verbū Petri exponere, qui omnes gladio subiicit, q̄ sibi sibi obnoxii
subiecti sunt. Ita pugnāt leges hoīm, cū lege dei. Quare nullus ex os gladio su-
emptus a p̄tate gladij, siue laicus, siue clericus: nisi quātū ipsa potestas hñct.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

Melius esset & hodie, clerici timore gladii a peccati libidine coerceri, iuxta præceptum Petri & Pauli, quæ ipunitate, tam fenestrâ nequitie aperte.

gladij donauit ac permisit, sicut oli hæretici tempore Augustini puniebantur potestate gladij, & etiam nunc per ignem. Quod nullo modo liceret fieri, si ecclesiastica iurisditio, esset iuris diuini: ea scilicet clericali status, melius esset, sublati exemptionibus, rursum gladio subijci, iuxta præceptum Petri & Pauli, omnes clericos: vt puniretur. tunc ecclesia melius haberet, timore gladij peccatis coercitis. nunc autem suis legibus impune aluntur in omne malum.

Potest autem potestas gladij clero, gratuito concedere suum ritum. Verû, si id noller facere, non posset cogi, nec ullis pontifici decretis impediti. Non enim hnt potestatem gladij coercendi, quæ deus dedit solus. Nec verum est, quod in manu papæ sit tubere gladii eximi, vel condi, libera est potestas gladij a deo collata. sicut & supra dixit: quod in temporalibus eam habeat imperator. vbi in omnibus dicere debuit, adeo non potuit omnino negare, gladij non esse in sua manu.

Potuisse autem prærogatiuam sacerdotij ex eo potius intelligere: quod dictum est, non a quolibet, sed a deo: non regi, sed sacerdoti, nõ de regia stirpe, sed de sacerdotali profapia descendenti: de sacerdotibus videlicet, qui erant in Anator, Ecce constitui te super gentes & regna vt euellas & dissipes: ædifices & plantes.

Quid hoc: an non est a deo dictum, quod Petrus & Paulus dixerunt, subditi estote? Non est sacerdotibus dictum, nõ est omnibus dictum, quando Paulus dicit, omnis anima?

Pro imperatore faciunt duo pmi apostoli, Hieremias: vt videtur pro pon. **Q**uid & si imperator dicat. Ego duos aplos primos pro me habeo: quibus plus credendum est, quàm Hieremias: eo quod illi, veritate reuelatam noui testamenti: iste, more prophetico occultatâ locutus est: ideo nihil probat contra me. Quid hic dicit? Sed adde si hæc, verba eius titulum soli Rhomani pontifices arrogant, quod constituti sunt super gentes & regna.

Non est alia dignitas & ministerium. **I**gitur, de propheta & opere propheta, locutus est deus: nihil de præcellentiâ sacerdotali. Non est alia præcellentiâ in ecclesia, quam verbi ministerium. quod bene saluum manet, si sacerdotes in omnibus temporalibus subiecti sint potestati gladij, sicut fuit in Christo, & apostolis, & primoribus Episcopis.

Verba Hieremias. **D**enique, cur non euellit, dissipat, ædificat, plantat, si hoc ad se pertinet, non sunt officij verba, quæ hic ponunt. **E**t vbi fuit summus sacerdos in lege, si Hieremias hoc verbo sacerdos constituitur super gentes & regna, sup quæ ille non erat constitutus. **V**bi est & illud quoque, quod pontificem in spiritualibus dumtaxat præcellere dixit, partitus cum Cæsare imperiû: si sup gētes & regna constitutus est, ad huc sensum

Praeterea nosse debueras, quod fecit deus duo luminaria magna in firmamento caeli, luminare maius, vt praeslet diei, & luminare minus, vt praeslet nocti: vtrunque magnum, sed alterum maius

Ad firmamentum igitur caeli, id est vniuersalis ecclesiae, fecit deus duo luminaria magna, id est, instituit duas dignitates, quae sunt pontificalis autoritas, & regalis potestas. sed illa quae praest diebus, id est, spiritualibus, maior est. Quae vero carnalibus, minor. Et quanta est inter solem & lunam, tanta inter pontifices & reges differentia cognoscitur.

A quo cognoscitur? a glosa hoc textu dignissima, quae dicit, papam quadragesies septies esse maiorem Rege, adeo certi sibi sunt, de mensura vtriusque magnitudinis, & solis & pontificis, nisi, quod hic magna questio oritur, quomodo in veteri lege, Reges erant super pontifices, nisi tunc non fuisse ecclesiam, id est, firmamentum caeli, credendum sit, quando vna ecclesia dei est, ab origine mundi ad finem vsq. Sed esto, ecclesiam christianam intelligat.

Quid dicit? quis certiores nos faciet, sol nouum an veterem facerdotem significet? Siquidem allegoria dubia est, & nihil probat. Immo, qua ratione compestitur imperator, si suam potestatem dicat intelligi per solem maius lumen: vt cui subiecta per Petri verbum sit omnis anima, quantumlibet spiritualis?

QUID? quod hac ratione sequitur, Iulium, Augustum, & alios gentiles imperatores fuisse in ecclesia, quia fuerunt minus lumen ecclesiae, ad deo factum. Et quod festiuus est, Iulius & Augustus erant minus lumen, antequam fieret firmamentum, id est, ecclesia, immo, antequam Christus nasceretur, caput & autor huius firmamenti, sed & vniuersalis ecclesia, diu fuit sine isto maiori luminari, & etiamnum est in Graecia & India.

Illi forte adhuc in tenebris sunt, sicut in firmamento caeli sint. **D**OLENDVM sane, istis ludicris & nugis, & yba dei in res (vt putant) tam serias stabilendas deformare, facessant laruae. figura nihil probat.

Deinde, allegoria horum verborum est haec. SOL est Chrs. LVNA, ecclesia. COELI, Apostoli. STELLAE, sancti Pontifex imperatoris nihil pertinet ad ecclesiam; non magis, quam questum mundi.

Nobis autem commissae sunt Christi, in b. Petro dicente domino pasce oues meas, non distingues inter has oues et alias, vt alienum a suo ouili demonstraret, qui Pe

Papa, quas dragesies septies maior rege.

In veteri lege reges erant super ponti.

Quid si imperator praesertim sua maius lumen inter preteretur.

Festiuus clusio.

Dolendum est istis ludicris & nugis res serias stabilendas deformare, facessant laruae.

DECIMA TERTIAE CONCLUSIONIS.
trum & successores ipsius, magistros non recognosce-
ret & pastores.

Quis hanc glofam accipiet? quo nervo firmabitur? quoniam dicitis: non distinguens inter has & alias. Cuius oves Paulus pascebat & alij Apostoli: suas? Cur non potius dicendum, quod non distinxerit inter Petrum & alios pastores; cum impossibile fuerit, ab uno Petro pasci omnes. Sin, per alium potest pasce, quid refert & oves posse per alium audire? ubi tunc erunt, tam pastor, quam oves? Sicine verbum dei licet ludere? Cur autem qui hoc verbum pasce, ad se solos pertinere putant, non erunt in Turcas? immo, cur non in Boemos saltem? Verum, quid hoc laboro? Cur non pavit hic Paschalis hunc decretalisticam & suam curiam, ut verba Christi recte intelligeret, pro anima cibo, & non tam misere contaminaret? An in Turchia & Boemia non sunt anime pasce? An solum pastas sibi credit commissas? Cur ergo Petrus non contentus pastas a Christo omnibus, ipse per totum mundum, pasceat ac doceat quae sunt? Cur inquam, pasce sibi usurpant, & tamen non faciunt? nisi quod cupiunt nos scire, quod intelligant per verbum pasce, quoties illi ad se oves pertinere faciunt, scilicet dominari, in otio tondere oves, meraciter tyrannide in ecclesia praevallere? Error itaque est, alienum esse ab ovili Christi, qui Petrum & successores ipsius non recognoscit pastores & Magistros.

U Turcas & Boemus?

Pasce quis dicit interpretatur dominari, & in otio non tantum oves tondere. sed etiam deglubere. ad quod eximij quidam opiliones, nimis conuenit.

U Turcas & Boemus? **P**asce quis dicit interpretatur dominari, & in otio non tantum oves tondere. sed etiam deglubere. ad quod eximij quidam opiliones, nimis conuenit.

U Turcas & Boemus? **P**asce quis dicit interpretatur dominari, & in otio non tantum oves tondere. sed etiam deglubere. ad quod eximij quidam opiliones, nimis conuenit.

Satis est quencunq; sacerdotem, siue Petrum, siue Paulum recognoscere pastorem, qui potius pasceat quam tondeat et maceret.

U Turcas & Boemus? **P**asce quis dicit interpretatur dominari, & in otio non tantum oves tondere. sed etiam deglubere. ad quod eximij quidam opiliones, nimis conuenit.

U Turcas & Boemus? **P**asce quis dicit interpretatur dominari, & in otio non tantum oves tondere. sed etiam deglubere. ad quod eximij quidam opiliones, nimis conuenit.

U Turcas & Boemus? **P**asce quis dicit interpretatur dominari, & in otio non tantum oves tondere. sed etiam deglubere. ad quod eximij quidam opiliones, nimis conuenit.

vnquā super omnes totius orbis ecclesias, licet super plurimas sit, nec enim fuit vnq̄ super Græciæ, Africæ, Asiæ ecclesias, nec eorū episcopos cōfirmavit, sicut mō nostros cōfirmat, vt satis probat hystoria. Deinde sunt sine dubio christiani in oriente, cū Christus regnū sit orbis terrarū, iuxta ps. ij. & tamen Episcopi eorū nō instituntur, non confirmantur e Rhoma, nec est necessarium.

DEINDE, ab hoc tēpore cōperunt multiplicari leges & iura. Nā Greg. ix. Bonifacius octauus, Clemēs quintus, nisi cōsarcinasent, & alias recifas, alias additas epl̄as, scholis legēdas ac docendas tradidissent, sine dubio, tot maria gloslarū, & infelicissimū iuris studiū nō eēnt. Delituisse aut tā decreta quā decretales magis, nec epl̄as lucro, et euangelij cōmodo, intra arcas Rhomani pōtissis. Nūc aut quæ sit facies ecclesiæ vigore istarū legū, pl̄ satis videmus. nec hoc satis, indies augescūt eiusmodi libri, et tñ nihil faciūt, nisi qd plures animabus laqueos ponūt. inde dispensationū, cōfessionaliū, indultorū, exemptionū turpissimæ nūdinæ. Inde Episcopos patuū, sacerdotiorū, officiorū, palliorū, annatarū rapinæ, & venditiones ipudentissimæ. inde celsuræ minæ, fulmina, vis, fraus, dolus, & infinita mōstra, quorū nullū, aut saltem rarum esset, si epistolæ eiusmodi, sicut oportuit, intra annales & regestas mansissent sepositæ, & euangelio in publico locū reliquissent. **Proinde** traditiones Rho, nūq̄ ita sensit mūdus, vt in annis istis quadringētis, ideo totū eorū pondus & oēm vim Grego. ix. tribuendū existimō, quæ velut nata sunt & ortæ. **Ab** hoc enī vsus eorum robur accepit, & inualuit, vt legibus istis & traditionibus ita sint omnium officia, statuta ecclesiæ, ordines, in vnum cahos confusa, intra istos quadringentos annos, vt Babylone ipsa confusior sit hodierna ecclesia. Nemo in suo ordine incedit, quilibet ex vrbe legem emit, vrbe sibi legē qua viuat, ille exemptus, iste priuilegiatus, iste familiaris, iste officialis, iste nescio quo titulo, omnes libertatem quidlibet essendi, faciendi, audendi habēt, per has Rho. leges. **Nec** Rhomæ aliud cū dominationē ratur, quā vt hæc ecclesiæ summa calamitate roboretur potestas, quādo geminus, si dolemus, si quæramur, heretici sumus, irreue posterrū damrentes in Rho, ecclesiam sumus, scandalosi, seditiosi, procaces summandi morē. **Quia** videlicet querulari non possumus, nisi Rho, pontificis, **In** vrbe omnium iura, tū potestate, immo tantas iniurias populi dei, simul, angamur. Nam hic fons est, aut seruandæ, aut perdendæ ecclesiæ. Cū sima, aut hodie omnia sint in vrbe, inquinatissima & corruptissima, & agentib⁹ ipsissimis adulatorib⁹, de ipsis nihil liceat vel mutire, nisi quod portenta ista laudet iustificet, glorificet, **Quid** mirū, si sub venerabili Rho, ecclesiæ nomine, tot mala innudauerint in omnē ecclesiā pleno ipetu, & præcipiti, cui nemo resistere possit, gurgite. **DEINQUE**, eo deuenit legum Rhomanarū studium, & euangelij neglectus, vt necesse habuerint, statuere in concilio nouissimo, Animam hominis esse immortalem, **Quid** putas hoc decretum indicat,

nec vnq̄ fuit, nec est, nec erit supra omnes ecclesias.

Qui pō, alit as recifas, alias additas epistolas cōsarcinarunt. **Quæ** facies sit ecclesiæ plus satis videtur. **Vide** quæso, q̄t inde monstrata.

Omnia in vnum cahos confusa.

Quilibet ex vrbe sibi legē emit.

Leges ad dominationē faciunt,

Nota præter posterrū damnantū morē.

In vrbe omnia corruptissima.

Statutū in concilio, animæ esse immortale.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

CITA QVE, vnusquisq; in sensu suo abundet, mihi decretorum auctores sunt, Grego. ix. Bonifacius. viij. Clemens quintus, & Extrauagantium pontifices. Quod his agentibus, in publicum sparsa, & præcepta sunt, & omnia stabilita. Quæ si instar epistolarum Gregorij, Augustini, Hieronymi, Bernhardi, et aliorum, vti Bibliothecis, vel arcibus, pro cuiusq; arbitrio consulenda, citra vllum præceptum, relicta fuissent, felicior esset ecclesia. Nunc vero, quando summis articulis fidei æquatur, ab adulatoribus autem & presertim fructum illarum habemus, ordinis ecclesiastici confusione, Conscientiarum horrendas carnificinas, euangelij ignorantiam, scelerum impunitissimam licentiam, adulatorum Rhomanensium, odiosissimam tyrannidem. donec id meruerint, vt sub vasto caelo, non sit nomen odiosus, & graueolentius, nomine Rho. Curia.

Decre. poti. summis artibus fidei æquata vel plata, ecclesie statum perdunt.

EX his credo intelligi, me non fuisse tam crassa ignorantia, vt nescire longe añ. cccc. annos decreta Rho, pontificis nata. Alios quin, quomodo certos. cccc. annos, & nõ plura aut minus potuissem recitare? quomodo iudicare, quod essent frigidissima? quod historias allegare? quomodo textum scripturæ contrarij asserere? nisi diligentissime oia peruidissem & contulissem? **E**x his in diuini volui nasuto lectori satisfactum, vt me non sine causa, sic posuisse cognosceret. nec ignorantia, sed de industria sic locutum fuisse. Simul, vt insidiosa & adulatoria propositioni Ecclesie, per oia par referre in,

Causa cur in cõdu. cccc. annos exposuerit

Ecclesia nõ tam impudens, vt publice mentitur.

Sophistarum genus Protea refert.

Qui cum astruxisset, ante tempora Syluestri Rho, ecclesiam fuisse alijs superiorẽ, & ego persuasissimum habere. Ecclesia non esse tam impudentem, vt publice mentiretur: nec tam ignarum historiarum, vt hæc vera crederet, insidias suspicatus sum, vt qui morem sophistarum & lubricitates istorum Proteorum probe callerem. Qui si volent, falsum facient verum, et verum mutant in falsum. cum intertin in alijs, cum loquendi rigorẽ exigant, vt nec verba dei tuta coram eis sint. Proinde, volui animosiores, ac ante diẽ triumphandum reddere, sicut ipse me formidandum nifus est facere.

Scripturæ auctoritas est a Martino.

CVM ergo mihi satis esse potuerit, quod scripturæ sanctæ auctoritas mecum est, qua probatur primatus ecclesiasticus, iure diuino nullus esse, tamen ne solus & solas scripturas iactare videar, iam & aliorum sententias audiamus cum rationibus.

D. Hierony.

PRIMVS est d. Hierony, in epistola ad Enagrium, sic scribens. Legimus in Isa. Fatuus fatua loquitur, audio quendam in tantam erupisse vecordiam, vt diacones presbyteris anteferat. Nã cum Apostolus stolidus perspicue doceat, eosdam esse presbyteros quos Episcopos, quid patiatur mensarum & viduarum minister, vt super eos tumidus se afferat, ad quorum præces corpus & sanguis Christi offeratur? Quæris auctoritatem? Audi testimonium, Paulus & Timotheus serui Iesu Christi, omnibus sanctis, qui sunt Philippis cum Episcopis & diaconibus.

Paulus & Timotheus serui Christi.

Aliud exem.

VIS & aliud exemplum? In Actibus Apostolorum, ad vnus ecclesie sacerdotes, ita Paulus loquitur. Attendite vobis & vnus uerso gregi, in quo spiritus sanctus posuit episcopos, et regatis eos

RESOLVTIO. FO. XXIII.

clesiam dei, quam acquisiuit sanguine. **¶** Ac ne quos contentiose in vna ecclesia plures fuisse eps contendat, audiat aliud testimoniu[m] in q[uo] manifestissime probat, eundem esse episcopu[m] atq[ue] presbyteru[m]. **¶** Idem ep[iscopu]s qui presbyter.

PROPTER hoc reliquit te Cretae, vt quae deerant, corrigeres, & constitueres Ep[iscop]os per ciuitates, sicut tibi mandauit, si quis est sine crimine, vnus vxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuria, aut no[n] subditos. oportet eni[m] Ep[iscop]u[m] sine crimine esse, sicut dei dispensatorem. **¶** Et ad Timo, Noli negligere gratiam presb[iter]i. **¶** Petrus symonius

byterij. **¶** Sed & Petrus in epla prima, presbyteros qui in vobis mistes, co[n]siliae qua[e] data est tibi per prophetia[m], & per impositione[m] manuu[m] presb[iter]i. **¶** Oportet ep[iscop]u[m] sine crimine esse. **¶** Petrus symonius

sunt, precor ego co[n]presbyter & testis passionu[m] Christi, & futurae cerdos. **¶** Quae reuelanda est gloriae particeps, regite gregem Christi, & inspicite no[n] ex necessitate, sed voluntarie iuxta deu[m]. quod quidem graece significantius dicitur, EPISKOPOVNTE[S], vnde et nomen Ep[iscop]i tractu[m] est. Parua tibi vident tantoru[m] testimonia videntur. **¶** Ioannes presbyter.

¶ Clangat tuba euangelica filius tonitru[i], quae Iesus plurimu[m] amauit, qui de pectore saluatoris, doctrinae fluentia potauit. **¶** Cur vnus presbyter electae dominae & filij eius, quos ego diligo in veritate. Et alia epistola, Presbyter Gaio charissimo quae ego in veritate feci.

¶ QVOD aut[em] postea vnus electus est, qui caeteris preponeretur, in remediu[m] schismatis factum est, ne vnusquisq[ue] ad se trahens, ecclesiam Christi rumperet. Nam & Alexandria a Martyre euangelista, vsq[ue] ad Esdram & Dionysium Ep[iscop]os, presbyteri semper ex se vnus elegabant, et in excelsiore gradu collocabant, quem Ep[iscop]u[m] nominabant. Quo modo si exercit[us] sibi imperatore[m] faciat. Diaconi aut[em] eligant de se quae industriu[m] nouerint, & archidiaconu[m] nuncupent. **¶** Quid eni[m] facit, excepta ordinatione Ep[iscop]i, quod presbyter non facit? **¶** NEC altera Rhomanae vrbis ecclesia, altera totius orbis aestimanda est. Et Galliae et Britanniae, nam & Africa & Persis & oriens & India, & omnes Barbarae nationes vnus Christu[m] adorant, vna obseruant regulam veritatis. Si aut[em] autoritas quaerit, Orbis maior est vrbe, vicin[us] Ep[iscop]us, siue Rhome, siue Engubij, siue Constantinopoli, siue Rhegiij, siue Alexandriae, siue Thanis, eiusdem meriti est, & eiusdem sacerdotij. potentia diuinarum, & humilitas paupertatis, vel sublimiorem, vel inferiorem facit. caeterum omnes Apostolorum successores sunt. Haec d. Hieronymus.

¶ Non est alia vrbis, alia orbis ecclesia. **¶** Potentia vel humilitas sacerdotu[m] sublimiore[m] vel inferiorem facit.

¶ Nihil de mutatione temporu[m] loquor nihil de iure positiuo. hoc contendo. Si vnus Ep[iscop]us iure diuino caeteris praefertur, manifeste hic Hieronymus haeresim docet, no[n] solum ipse (nam ei non crederem) Sed Petrus, Paulus, Ioannes, Lucas, quos inducit irrefragabiles auctores. **¶** Quis q[ui]s his resistet? Cur adulator negat Rho, pontifice caeteris esse coepiscopum, cu[m] primus Petrus se co[n]presbyteru[m] appellet? Si successores sint Petri, quid erubescunt titulu[m] sui predecessoris? Si nomen superbissimo, sanctissimi, summi, maximi pontificis haereditant ex recentibus? Cur non nomen co[n]presbyteri & coep[iscop]i a primo? **¶** Obsecro, an Petrus, Paulus

¶ Nu[m]quid adulator vel caecus, vera nescit, Quae sunt tam sanctis verba probata vris.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

Luthe, hæreticū faciētes, saltē b. Hieronymo, & alijs sanctis vris: q̄s aucto. habet: parcant, qui oēs sacerdotes iure diuino æq̄les, quib⁹ vero, vel amplis vel tenuibus in æquales asserunt.

Frigidissimis decretis primat⁹ asseritur, feruētissimis dei verbis negatur.

Idem presbyter, q̄ et ep̄s. **R**uffine adhuc inuides, Hierony?

Presbyter ætatis, ep̄us officij nomen est.

Ep̄i magis cōsuetudine, q̄ dispensatōis diuine veritate presbyteri sunt maiores auctore Hieronymo quod longe verissimū est.

Sententia.

Paulus, Ioannes, Lucas & oēs apli ignorauerūt, qd̄ verbū Christi tibi sibi voluerit, Tu es Petrus, & tibi dabo clauēs, &, pascē oues meas? qd̄ nō exinde Petro primatū diuinit⁹ datū obseruauerunt? Si me oīno hereticū clamant, qui oīa quæ volunt, tribuo Rho, pōtiffici, solū, ne auctoritate scripturæ, id est, mendaciter facere cogat, parcant sancto Hieronymo, tantis auctoribus munito, p̄clamat illi lōge impudentius, Ep̄os, potentia diuinitarū, & humilitate pauperatis inuicē eē, vel sublimiores, vel inferiores. Ego p̄sensu fides seditiosū, bis septies cōburūt hæreticæ prauitatis prauissimi inquisitores? Sinant me cū Hieronymo interim sapere. Sinant cū Paullo, Petro, Ioāne, Luca sentire. Si hoc nō est satis, Age cōburāt sua decreta primū. Nā hæc ep̄istola recitat in decretis. dis. xcij. c. legis m⁹, legis, audist, docet, approbat hæc ab vniuersis in ecclesia rhot mana. **C**ur ego vnus phibeor dicere & sentire, quod ipsimet oēs dicūt, sentiūt, iubētq̄ sentire? Hieronym⁹ nō mō Ep̄os æquat in se, sed & presbyteros Ep̄is p̄parat, alterū etat, alterū officij nomē eē. p̄nūciās. Ego lōge reuerētius locutos, nihil peto, nisi, vt cōtra hæc veritatē, nō cogar scripturas & verbū dei illudere. Sit rho, pōtiffex, quicquid voluerint, Mō auctoritate scripturæ, id nō astruat, sed & scripturas eorū sensui aptari parat, Mō, ne hunc esse germanū & solū sensū contendat. Sat ergo est, qd̄ frigidissimis decretis primatus asseritur, qui feruentissimis dei verbis negatur. Sed aucto diamus iterum eundem, in cōmentario super ep̄istolam ad Titū.

C. D. Hierony. in commenta, ep̄isto, ad Titum.

Idem est ergo presbyter qui ep̄iscopus, & anteq̄ diaboli insinatu, studia in religioe fierēt, & diceret in populis, Ego sum Pauli, ego Apollo, ego aut Cephe, cōmuni presbyteros p̄silio eccl̄iæ gubernabāt. postquā vero vnusquisq̄ eos quos baptisarat, suos esse putabat, nō Christi, in toto orbe decretū est, vt vnus de presbyteris electus superponeret, ad quē oīs eccl̄iæ cura pertineret, et schismatū semina tollerent. purat aliquis, nō scripturā, sed nostram esse sententiā. Ep̄m & presbyterū vnū eē, & aliud ætatis, et aliud esse nomē officij, relegat apli ad Philippenses verba, & cetera quæ supra i ep̄istola ad Enagritū induxit, Et i fine. Sicut ergo presbyteri sciūt se ex eccl̄iæ cōsuetudine, ei qui sibi p̄positus fuerit, eē subiectos, Ita Ep̄i nouerint se maḡ cōsuetudine, quā dispensatōis diuine veritate, p̄sbyteris eē maiores, & in cōi debere eccl̄iā regere.

VIDE ergo, an propositio mea male vel bene dixerit, esse contra scripturā textū, rho, eccl̄iā esse alijs superiorē, cū etiā sit contra ipsa decreta. Nā & hæc b. Hiero. verba recitant dis. xc. c. olt. atq̄ si non tibi approbarent, tamen quia solidis pugnant diuine scripturæ armis, etiā si totus mundus & angelus de celo contra dixerint, nihil dixerint. Atq̄ ita satis puto et p̄batā nostram propositiōnē, & dissoluta omnia argumenta, quæ vel singi contraria possunt, **S**TAT sententiā non dispensationis diuine veritate, sed eccl̄iæ cōsuetudine Ep̄iscopos esse maiores presbyteris.

RESOLVTIO. FO. XXIII.

CADDO tertium decretum eadem dist. xcv. c. Episcopus. Episcopus in quo libet loco sedens, stare presbyterum non patiat. Et iterum alio. c. episcopus. Episcopus in consensu presbyterorum sublimior sedeat, intra domum vero, collegam presbyterorum se esse cognoscat. Hac ibidem esse decreta concilii Carthaginensis. quarti dicunt. Quae certe haeretica sunt, scandalosa & seditiosa (vt vocant) si Episcopi iure diuino presbyterum sublimiores sunt, quos esse collegas episcoporum statuunt: multo magis, si vnus Episcopus caeteris sublimior est. Deleant ergo primum sua decreta, quae nos cogunt discere, vt quid damnat in nobis, quod ipsi nos docent: pater itaque, re ipsa aequales Episcopos inter se et presbyteros, solo vsu, & ecclesiae causa, alium alij praeferebant. Ex quo vltius sequitur. Si primatus, pontificis vergere incipiat in ecclesiae detrimentum, oino tollendus est de ecclesia. quia humana iura & consuetudines, pro ecclesia seruire debent, non contra ecclesiam militare. Quod, si non fiat, iam coram deo, traditio hominum irrita facit mandata dei. Quare vide, quam tenui pendeat filo, Rhomanorum adulatorum tyrannis: quae seipsam autoritate diuina conata stabilire, seipsam penitus ea ratione subuertit.

Huc & Cyprianum voco, quem & b. Aug. allegat li. ij. c. ij. de baptismo dicens. Neque enim quisquam nostrum, Episcopum se esse episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitate collegas suos adiigit. Quam habet omnis Episcopus pro licentia libertatis & potestatis suae arbitrium proprium, tanquam ab alio iudicari non possit, quod nec ipse potest alterum iudicare, sed expectemus vniuersi iudicium domini nostri Iesu Christi. Hic gloriosus martyr, palam confitetur tyrannidem esse, ab vno episcopo alios cogi ad obedientiam. At hanc tyrannidem, velut iusticiam, penes omnes decretalium syllabarum, & statuunt et seruant tanquam diuinam autoritate. Deinde mirum est, quod b. Aug. non redarguit Cyprianum a se allegatum, si sensit eum contra ius diuinum loqui, sed potius eum eo sentit, omnes scilicet esse Episcopos aequales.

Vide sanctissima decreta.

Episcopi & presbyteri reuera sunt aequales, solo vsu & ecclesiae causa, alij alijs superioriores.

Si primatus, potestatis, contra ecclesiam militat, oino tollendus est.

Russine, vt de te tibi non conueniat etiam cum Cypriano

Episcopi aequales

Plebs obsequens dominicis praecipitis & deum timens, a peccatore praeposito separare se debet, quando ipsa maxime habeat potestatem, vel eligendi dignos sacerdotes, vnde indignos reijciendi.

Coram omni synagoga, deus iubet sacer

SED VIDEAMVS ET ALIA.

IDEM Cyprianus lib. epistolarum primo, epistola quarta, ad Felixem presbyterum, probaturus diuinis testimonijs, quod in potestate non Episcoporum, sed plebis maxime sit eligere aut recusare deum, dicit, Propter quod plebs obsequens dominicis praecipitis, et legi sacerdotis sacrificia miscere. quam maxime habeat potestatem, vel eligendi dignos sacerdotes, vel indignos recusandi. Quod & ipsum videmus de diuina autoritate descendere, vt sacerdos plebe praedicio, sub oim oculis deligatur, & dignus atque idoneus, publico iudicio ac testimonio comprobetur, sicut in numeris Mosi praecipit dominus dicens, Prehende Aaron fratrem tuum & Eleazarum filium eius, & impone eos in mentem coram omni Synagoga, & exue Aaron stola eius, & indue Eleazarum filium eius, & Aaron appositus moratur illi. Coram omni Synagoga iubet deus constitui sacerdotem, id est instruit & ostendit ordinationes sacerdotales, non nisi sub praesentia & conscientia fieri oportere, vt plebe praesente, vel detegant

dotē cōstitui.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS.

Obserua ritū
eligendi Ep̄i

malorum crimina, vel malorū merita prædicentur. & sit ordinatio iusta & legitima, quæ omnium suffragio & iudicio fuerit examinata, quod postea secundū diuina magisteria obseruatur in Actibus Petrus ad plebem loquitur. Surrexit, inquit, Petrus in medio discipulorum, fuit autē turba in vno. Nec hoc in Episcoporum tantū & sacerdotū, sed in diaconarū ordinatiōe obseruasse Apostolus animaduertimus. de quo & ipso in Actibus apostolorū scriptū est, Et cōuocauerunt inquit illi duodecim, totā plebem discipulorū, et dixerunt eis. Quod utiq; iccirco, tam diligenter & caute conuocata plebe tota gerebatur, ne quis ad altaris ministerium, vel ad sacerdotalem locum indignus obreperet.

Ep̄us rite eligitur apud eos. q̄b; præficit.

PROPTER quod diligenter de diuina traditione, & apostolica obseruatiōe seruandū est & tenendū, quod apud nos quocūq; & fere prouintias vniuersas tenetur, vt ad ordinationes rite celebrandas ad eam plebem, cui prepositus ordinat, Episcopi euigilante prouintia propinqui quicūq; conueniant, & Episcopus deligatur plebe presente. quæ singulorū vtrā plenissime nouit. Quid et apud vos factū videmus, in Sabini nostri collegæ ordinatione, vt de vniuersa fraternitate suffragio, et de Episcopoz qui præsentia conuenerant, qui de eo ad vos literas fecerant, iudicio, episcopatus ei deferretur, & manus ei in locum Basilidis imponeretur.

Suffragio populi, & iudicio propinquo rite episcopoz episcopus eligebatur.

HUNC ritū & per multas alias ep̄as idē Cyprianus cōmemorat, semper suffragiū populi, & iudiciū propinquo Ep̄orū ita allegans, vt hanc ex deo ordinationem esse cum fiducia pronunciet.

QUI ritus, quid sit ad eū q̄ hodie ex vrbe petiit, in quo non modo exclusus est populus, sed nec sacerdotū electio satis est, alijs relictis quo. Nec referre est necesse, quanto felicitus hodie is ritus diuinus seruetur, præsertim, tot sacerdotibus malis regnantibus, & inuito p̄p̄o ip̄sitis. Nam videmus per Rho, curiā, per gratias suas expectatiuas, passim in mundū etiā intrudi sacerdotes, trāseāt hac Hoc quæror, q̄d hunc ritū sacratissimū & vetustū, iuricūq; diuino per oīa conformē, hi nostri hæreticū & damnatū haberi volunt, præ ritu suo recentiore, cū certū oibus sit S. Nicolai. S. Martinū, S. Augustinū, S. Ambrosiū, omnesq; priscos patres, eo modo fuisse ordinatos. Sit itaq; ritus hodiernus, qualis esse potest, modo Rho, ponti, non iure diuino id posse putemus, ne tot seculorum sanctos & martyres, contra ius diuinum egisse, damnemus.

Cura totius ecclesie et principatū Petro committitur, et tū vltis ep̄us nō vocatur.

GREGORIVS prim⁹ li. iiii. regitro ep̄la xxxij. licet p̄ autoritates illas, pasce oues meas, & tu es Petr⁹ &c. Petro ap̄forū principi totius ecclesie curā a dño commissam dicat, tamen in hac cura nullū ep̄m ei successorē patit. Sed nec Petr⁹ ap̄m vsem appellari dicit, scribens ita Mauritio Augusto de Ioanne Constantinopolitano. cura totius ecclesie et principatū Petro committit, & tū vniuersalis ap̄lus nō vocat. Et vir sanctissim⁹ consacerdos meus, vocari vltis Ep̄us conat. Exclamare cōpellor, o tpa, o mores. Et ista, si hominē illud in ecclesia sibi quisq; arripit, vniuersa ergo ecclesia (q̄d absit) a statu

no curruerit, quando is qui appellatur vniuersalis, cadit. Sed abs-
 sit a cordibus christiano- rum nomen istud blasphemiae, in quo om-
 niu sacerdotu honor adimitor, dum ab vno sibi demeter arrogat.

Ecce habes, quod blasphemiae nomen sit, vniuersalis Episcopus.
 Quid putas de nomine Summi, maximi, sanctissimi, dixisset?

Sequitur, certo pro beati Petri apostolorum principis honore,
 per venerandam Chalcedonensem synodu, rhomano pontifici
 oblatu est, sed nullius eoru vnqua hoc singularitatis vocabulum
 assumpsit, nec vti consenti. ne, dum priuatu aliquid daretur vni,
 honore debito priuarentur sacerdotes vniuersi.

Perspicu est hunc Grego, qui se cunctoru sacerdotu seru u po-
 nus qua domini vocat, & seru u seruoru dei, non credidisse, solu
 rho, pontifice Petri successor esse, vt qui abhorreat princeps sa-
 cerdotu & Episcoporu dici, cum illum principem apoloru dicat.

Idem in sequenti epistola ad Constantia, eundem Ioanne Lucifero co-
 parat, d. quia illum videlicet imitat, qui spretis sociali gaudio an-
 geloru legionibus, ad culmen conatus est singularitatis eruere.

Idem epistola, xxxvi. ad Eulogiu Alexandrinum & Anastasiu
 Antiochenu Episcopos, Sicut nouit veneranda sanctitas vestra,
 per sanctam Chalcedonensem Synodu, pontifici sedis aplice (cui
 deo disponente deferuo) hoc vniuersitatis nome oblatu est. Sed
 nullus vnqua praedecessoru meoru, hoc tam prophano vocabulo
 vti consenti, quia videlicet, si vnus patriarcha vniuersalis dicitur
 patriarcharu nomen caeteris derogatur. Sed absit hoc a christiana
 mente, id sibi velle quempiam arripere, vnde fratru suoru hono-
 rem imminuere ex quantulacunq; parte videatur. Sed nonne, si
 ius diuinum est primatus papae, tam ipsi pontifices rho, haeretici
 fuerunt. qua concilium: illi, quod ius diuinu no assumpsert, sed
 conculcauerunt. Hoc, quod obrulit, quae non erant sui iuris offerre

Et infra de eode, Vniuersa tentat sibi adscribere, & oia membra
 quae soli vni capiti coherent (videlicet Christo) per elatione po-
 patici sermonis, eiusdem Christi sibi studet subiugare. Obsecro,
 quid mereret, qui hodie sic loqueretur? hic Grego. rho, pontifex
 persequit tanqua prophanu, quod nri statuut, quasi sit ius diuinu
 & Et epistola xxxviii. ad ipsumet Ioanne Episcopo praedicta iterans, &
 copiosius explicans d. Certe Paulus aplos cu audiret quosdam
 dicere, Ego sum Pauli, ego Apollo, ego vero Cephe, hanc dilas-
 ceratione corpis dominici, per qua membra eius alijs se capitibus
 quodammodo sociabant, vehementissime perhorrescens exclamauit
 & dixit. Nuq; Paul? pro vobis crucifixus est? aut in Pauli noie
 baptisati estis? Si ergo ille membra dñici corpis certis extra Chri-
 sti, quasi capitibus, & ipsis qd aplos subijci pticulariter euitauit
 iudicij es diciturus examine, qui cuncta ei? membra tibi met conas
 ris, vniuersalis appellatione, supponere? At, nonne & hoc sum-
 mo impetu faciunt & conantur, o Gregori, tui successores?

Et infra, certe Petrus aplos primu membru sanctae & vniuers

Vlts Epus nomen blasphemiae.

Hae oia, pcedentia & sequentia cum alijs s. patru dictis, decrectis, & concis lijs, adulatores isti Rho, pont, expugnent, deinde Lutheru caupiant.

Heus Ruffi ne, qs tibi videt s. Greg? Non est ergo iuris diuini smat? Rho, pon.

Audi, vide. Gregorius, rho, po, persequitur tanq; pphanu, qd hodie, iure diuino statuere conantur.

Ruffine, ad huc no respicis, adhuc in iudicio egerit?

DECIMAETERTIAE CONCLUSIIONIS.

Petrus est primū membrum vlls ecclesie. **S**alis ecclesie est, Paulus, Andreas, Ioannes, qd aliud quā singulārū sunt plebiū capita, & tamē sub vno capite oēs sunt membra ecclesie. Sed hæc satis. **A**udiamus iam ipsum caput oim, Quid sup huius Monarchiæ statu diffinierit. Nam hic prescius futuroꝝ. questionē hanc primus omnium, & dedita opa dissoluit, & tot adhuc seculis super ea certat, quasi verba Christi fumus sint, & inanis fabula.

Christi verus his idē pbat, Sed Ruffino nec christus satisfacit. **D**icit itaq; Luca. xxij. Facta est autē cōtentio, quis eorum videret esse maior, dixit autē eis. Reges gentium dñant eorū, & qui ptatē hnt super eos, benefici vocāt. Vos autē sic, Sed qui maior ē vestrū, fiat sicut minor. Et q præcessor ē, sicut ministrator. **E**t ex emplū suū subiungit. Nā qs maior ē, qui recūbit, an qui ministrat.

Reges gentiū suis dominēt. **P**ōtiffices nō sic, sed Christi exēplo suis inferuiant, licet Ruffino rū sex aliud contra deum instillet. **N**ōne q recūbit? Ego autē in medio vestrū sum, sicut q ministrat. **V**ides, qd Christ⁹ aperte pnūciat esse reges gentiū, nō pōtiffices, qui volūt eē maiores. Et ptatē illā mundanā (id est sine verbo & dilectiōe) pror⁹ dānat. **V**erū, ego credo, qnq de ecclesiam necesse sit i semp a gentib⁹ opprimi, vt Ezech. iij. d. In medio gentiū positi eā. Et ps. cix. Dñare in medio inimicorū tuorū. Ideo qn desit gētes aliæ, vt scriptura impleat, in ecclesia Reges gētes fieri oportuisse, & ptatē dñante sup eccliam tyrānifare, diligēdi & docēdi officio, ad alios trās lato. **I**tē Marci. x. Vbi filij Zebedei ad ptatē aspirarūt, vt vn⁹ ad dexterā & alius ad sinistrā sederet, accepterit salne respōsum dignū, scilicet, vt calicē biberet, nec tū certi vbi sessuri eēt. Hāc ambitiōis infirmitatē, qd marty est in pōtifficib⁹ quoq; Rho, fuisse quātūlibet sanctis, etiā martyrūbus, qn in apls eam Christ⁹ ptulit? Deniq; cū illi duo apli hac arrogantiā ceteris indignationē cōmouissent, & iterum oriretur cōtentio de maioritate.

Iesus cōuocās eos, dixit eis. Scitis, qā ij. q vident gētib⁹ principiū pari, dñant eis, & principes eorū hnt ptatē eorū. Nō autē ita est in vobis, sed qcūq; voluerit fieri maior, erit vester minister. Et quis cūq; voluerit in vobis primus eē, erit oim seruus. **I**terū exēplū sui addit. Nā & fili⁹ hois nō venit, vt ministraret ei, sed vt ministraret, & animā suā daret redēptionē p multis. Quis autē nō vis ptatē solam? Quia Christum ministratorem arduum est imitari.

Dispeream Ruffine, nisi tibi hic oculi doleant, aures tinniant, & cur ex inuidiæ confectia tremiscat. **M**te eiusdē. ix. Et venerūt Capernaū, qui cū domi essent interrogabat eos, Quid in via tractabatis? At illi tacebant. **S**iqdē in via in se disputauerāt, qs eorū maior esset. Et residēs vocauit duodecim, & ait illis. Si quis vult prim⁹ esse, erit oim nouissim⁹, et oim minister. Et accipiens puerū, statuit eū in medio eorū, quē cū cōplexus eēt, ait illis, Quisq; vnū receperit in noīe meo, me recipit. **E**adē Lucas. ix. Intrauit autē cogitatio in eos, qs eorū maior eēt. **A**t Iesus, videns cogitationes cordis illorū, apprehēdit puerū, et statuit illū secus se, & ait illis Quicūq; susceperit puerū istū in noīe meo, me recipit. Et quicūq; me receperit, recipit eū, qui me misit. Nam qui minor est inter vos oēs, hic maior est. **I**tē Maerh. xvij. in illa hora accesserūt ad Iesum discipuli dicētes, Quis putas maior est in regno celorum? Et aduocans Iesus parvulū, statuit

Volens esse primus, erit omnium nouissimus. **Q**ui minor est inter vos oēs hic maior est.

um in medio eorum, & dixit. Quicumq; humiliauerit se sicut paru-
ulus iste, hic maior est in regno celorum.

¶ VNDC vide, quantis verbis, quot exemplis, quanta diligens **Nō dñatio,**
ta Christus preuenerit & prohibuerit ambitionē illam, quā tan- **sed ministratio**
to tumore iactant decreta & decretales. ac ita repetūt & inculcāt, **imponitur**
ac si hoc sit pascere populū Christi, quod est potestatem iactare & **Ep̄is, etiam**
ambire. Nō ergo potestas, sed seruit⁹ imponitur Episcopis. Quis **si Ruffin⁹ cū**
autem non libens patietur eos seruire, si vellent. **decretis et de**

¶ VNDE meo iudicio, sicut apli vsq; ad finē vite Chrī, cōtēderūt. **decretalib⁹ q**
nec tor ex aplis & verbis Chrī, ab hūana ista affectiōe tēperarūt. **busdā, frigo**
& tñ nullū pmisit obtinere primatū, donec oēs dispersi eū relinq; **re horrentib⁹**
ret. Ita in ecclia tot tā seculis cōtēdit de primatu prohibito, nec aus **potestatis iac**
ditur Chrīst⁹ interim tot vocib⁹ resistēs, nec vlli obtinere pmittēs, **tet ac iculcet.**

¶ Nā apli pmū, hęc pulchre seruabāt, qñ Iacobū minorē ep̄m Hie **Apli Iacobū**
rosolyinis cōstituerūt: et Petr⁹, Iacob⁹ ac Ioānes a se, suos pmat⁹ **minorē ep̄m**
dicunt Chrīst⁹ inter im tot vocib⁹ resistēs, nec vlli obtinere pmittēs, **Hierosol⁹ cōs**
donec forte et ipsi, adueniēte Antichrō, dispergant, et Chrīm negēt **stituerunt.**

¶ Nā apli pmū, hęc pulchre seruabāt, qñ Iacobū minorē ep̄m Hie **stituerunt.**
rosolyinis cōstituerūt: et Petr⁹, Iacob⁹ ac Ioānes a se, suos pmat⁹ **stituerunt.**
dicunt Chrīst⁹ inter im tot vocib⁹ resistēs, nec vlli obtinere pmittēs, **stituerunt.**
donec forte et ipsi, adueniēte Antichrō, dispergant, et Chrīm negēt **stituerunt.**

¶ PRIMA, est ipsa Actūū aplorū, vbi Petr⁹ æqualis scribitur cē **Probat idem**
teris aplis, deniq; sui sermonis. c. xv. cōfirmationē a Iacobo accep **historijs &**
pit. Deinde, nullū aplorū ipse ordinauit, nec vllus sub ipso fuit, **rationib⁹, p̄r**
Quō ergo successor Petri, oim aplorū successores sub se habere po **ma. Heus tu**
test⁹. Quid q̄so ad hęc dici ab vllō pōt⁹. **¶ Itē** Matthiā nec ip̄e, nec **Ruffine, vt**
oēs simul ausi sunt in aplm ordinare, sed ex deo postularūt tm̄, qd **hęc te habēt**
est euidentissimū argumentū, nullū aplorū alteri fuisse prælaturū, **hęc te habēt**

¶ SECUNDA, Gala. ij. Anthiochiæ Petrus a Paulo reprehē **Secunda**
debat. in quo patet, rho, pōtiffcē subesse cuiuslibet melius sentienti. **Secunda**
Nec ideo verū esse, aut bonū, qa ipse sic dicit aut facit, sed rationē **Secunda**
reddere, tenē imo nō semp pōt reddere, sed cū Petro aliqñ errat. **Secunda**

¶ TERTIA, ecclesiastica histo. li. v. Victor prim⁹ rho, pō, Aste **Tertia.**
Epos voluit excommunicare: redargutus aut est non a Paulo, sed **Tertia.**
& iustus pacē habere, & eccliam nō cōturbare, quib⁹ sicut deuit, **Tertia.**
cessit. Itē ibidē. Anice⁹ quoq; cessit Polycarpo Smyrneo ep̄o, nec **Tertia.**
eū cogere potuit, in sua decreta. Itē hist. tripar. li. iij. Iulij⁹ pm⁹ cog **Tertia.**
inaniter egit, quia nisi illi hoc curarūt, et accuratissime ei rescripserūt. **Tertia.**

¶ QUARTA, Rhomanū pontiffcē esse oibus superiore hūano **Quarta**
decreto sanctū est, nepe Constantini quarti Græcorū imperatoris **Quarta**
q̄s, vt scribit Platina in Bñdictio. ij. nec sic tm̄ obseruatū Ep̄is alijs, **Quarta**

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS,

Quinta

Quinta, Nunquid Cyprianū & Aug. alioſq; Africae epiſcopos confirmauit papa, qui tñ de latina eccleſia erant? Nunquid eorū concilia impediuit? aut conciliabula fuerunt, qui ſine rho, ponti, autoritate geſta ſunt, vt in eorum libris clare habetur?

Sexta

Sexta, qñ Alexandrinū, Antiochenū, Hieroſolymitanū, & alios Aegypti, Arabia, Syria, Aſia, totiuſq; orientis Epiſcopos inſtituit? Hi omnes ergo haeretici fuerunt? & abſit.

Septima

Septima, ne hodie ſub rho, pōtifice ſunt, qui in Perſide, India, ſicut in veſtī regnū Chriſti in Rhomā coactū cuius ſunt omnes fines terra. p̄s & palatiorū n̄. & .xxi. An nō ſūt Ep̄i, q̄a nō induūt veſtes, nō habet palatia eq̄s, aliaſq; pōpas rhomanas? Sufficit qd̄ ȳbū dei docēt, qd̄ dili gūt ac palcūt. quia ſic, nec ap̄os cōſiteberis Ep̄os fuiſſe, ſi faciē rerū, nō res ipſas contemplari cōperis. Immo, eo meliores Ep̄i, quo a laruis faciēū remotiores, & eo minus Ep̄i, quo propiores.

Octaua

Octaua, ſcribit Hiero, de illuſt. viris, quod Achac⁹ Ep̄us Cefariēn ep̄iſcopiſarīēn. diſcipulus Eufebij Pamphili, Imperante Conſtantino, Liberium papam depoſuerit, & Felicē conſtituerit. Item Iohannē Ep̄iſcopiſphanus Cypri minor Ep̄iſcopus Iohanne Hieroſolymitano Ep̄i ſcopo, eundē excoſmunicauit, et penitēt cōmunicafie cū illo, vt d. Hierony, ſcribit cōtra eundē. Et ſi h̄iſtorias cōſyderes, quomodo nunc imperatores papā, nunc cōtra, papā imperatores, Itē papa Ep̄iſcopos & ep̄iſcopi papā mutarint: ſtatuert depoſuerint: credas te Iliada quādā videre. nec mirū: quia Chriſtum non audiet. ſunt ambitiones prohibētē: ideo toties collidūt & turbantur.

Nona

Si Ep̄i ſūt eccleſia: oīa etiā decreta: oēs doctores tenent: eſſe videlicet ep̄os ap̄ſorum ſue ap̄ſorū ſucceſſores: vt diſ. xxi. in nouo. **S**i eſt falſa: quid iactatur ceſſores, cur tāta autoritate? Si vera: Quō ſol⁹ rho: pontifex eſt ſucceſſor vni⁹ vnus rho, p. apoſtoli petri: & ceteri oēs rho: pontificis ſunt ſubditi? Cur non ſucceſſor eſt & alij ap̄li habēt ſucceſſores: nū fuerūt ceteri ap̄li ſucceſſores vni apoſto: us petri? cur ceteris ap̄lis aufertur ſua gloria, & tribuitur ſoli petri Petri, cetero: tro: Cur nō quilibet Ep̄i h̄nt, qd̄ ap̄li eorū habuerūt, cū Rho, haberi omnes obſeruat, quod petrus ſuos predeceſſor. habuit? Muta ergo verbum, & noxij rho, pō dic, quōd Ep̄iſcopi ſunt apoſtolorum ſucceſſores, ſed vnus ep̄iſcopiſtici, & non Rho, eſt vnus ap̄li ſucceſſor. Iſta ratio fateor, niſi ego ſum inſenſa aliorū ap̄ſo: tior trūco, cogit. & oim obſtruit os, Eſſe Ep̄s oēs equales. et ſicut rū quoq; alij rho, pōtifex a nemine ordinat. Ita quilibet p̄ ſolā electionē, ſicut ſunt ſucceſſo: ipe ordinari debet, iure diuino. Stat enī firma ſentētia, Nullū ap̄ſo rū a petro miſſū eē, ſed oēs eadē a Chriſto dño, & equalia accepſiſſe in ſuas ſortes. ergo eorū ep̄i ſucceſſores, & equalia habent cum rho, pōtifice, excepta prerogatiua honoris ſeu dignitatē, ſicut Paul⁹ ad Corin̄thios clare ſcribit. Quid enī minus feci a magnis Apoſtolis?

Decima

Decima, Reſponde, Si rho, pōtifex p̄cepto dei eſt vicarius generalis in tota eccleſia, ſequitur inuitabiliter peccare eos, imo eſſe

hæreticos, qui nō sub eo fuerūt. ¶ At tunc ecclia tota primitiua, saluē vsq; ad. cccc. annos cū tot martiribus et sanctis, hæretici erunt. Obsecro, quid pdest tantā blasphemā in ecclia p sumidā ptatē pompa statuerē? deniq; etiā sanctus Petrus erit hæretic⁹, qui an rho, eccliam cū aplis fuit Hyerosolymis Vincit me hæc rō iuicta

¶ **Vndecima.** Si vlla ecclia est prima, & mater omnū, non est alia, nisi Hierosolymitana, vt dixi supra. Quid enim faceret Rho, si haberet hæc pro se, quæ habet illa? Nēpe. quod Isa. & Miche. & oēs prophete pronunciarint, de Zion exiturā legē euāgelij, & de Hierusalē verbū dñi. ¶ Item quod dñs ibi dedit gloriā i domo sua nouissima, vt Hageus dicit. Quod Christus ibi pōtifex, apli autē velut presbyteri, quod Christus ibi oblat⁹, spiritū san cū m sit. Et breuiter, hinc in omnē terrā exiuit verbū dei, hinc oēs ecclie. Nec est vllius tam impudens frons, qui possit negare hanc esse v re matrē eccliarū omnū, fontē, radicē, ac matrīcē, etiā rho, ecclie.

¶ **Vnde li. ix. tripart. c. xiiij.** Epī concilio Constantinop. cōgregati significant Damaso epō rhomano inter cetera quæ ordinarunt in hunc modū. In matre cunctarū eccliarū Hierosolymis constituta, reuerendissimū et deo amabilē Cyrillum Epīm eē significam⁹, quē regulariter olim a prouincialibus ordinar⁹ & c. Hic daret matrē oīm eccliarū tūc habitā Hierosolymitanā, & cōciliū fuisse citra pōti. rho, autoritatē habitū, quod esset hæreticū, si iure diuino niteret rho, epī ptas. ¶ Si ergo hæc nō habet primatū, immo vix quintū ei dederunt, quanto minus Rhomana habet, quæ est eius discipula? Dicat aduersus hæc aliquid qui potest.

¶ **Duodecima.** conciliū Nicenum, vt scribitur li. x. c. vi. hist. ecclie. statuit arti. vi. in hunc modū. Et apud Alexandriam, vel in vrbe Rho, vetusta consuetudo seruetur, vt vel ille Aegypti, vel hic suburbanarū eccliarū sollicitudinem gerat. Responde, hoc conciliū omnū fere facerrimū est. Et ecce, nō modo nō primatū & monarchiam Rhomano dat pontifici, sed ex vetusta consuetudine, non iure diuino, tribuit sollicitudinē Italicarū & suburbanarū eccliarū.

¶ Atq; hæc in propositione mea tetigi, quando dixi, quod contra fidei gdidissima decreta, staret decretū huius concilij.

¶ Si ergo sum hæreticus, Age, tollant primum hoc conciliū, cui me ipsa quoq; decreta, tanq; euangelio cogunt obedire. Non possum duobus dominis seruire contrarijs.

¶ **Decima tertia.** idē Nicenū conciliū, statuit nō a rho, episcopo, omnes epōs ordinari, sed a prouincialibus episcopis dicēs. Et vt, si forte in ordinando episcopo, duo vel tres, pro aliqua cōtentiōe dissentiat, reliquorū autoritas, & precipue Metropolitanī cū cæteris firmior habeatur. Obsecro, quid amplius facere debeo? Nō satis est, quod rho, pontifici omnia quæ sibi arrogat, libens cedo: debeo insuper probare, quod hæc decreta sunt contempta & irrita humano vnus Episcopi arbitrio.

¶ **Decima quarta.** idem Nicenū conciliū, Episcopo Hierosolymis tano, nō rhomano tribuit honoris primatū, dicens ibidem. Et vt

¶ **Si rho, pō.** oīm primus iure diuino, tota primitiua ecclia cū tot sanctis marty, fuit hæretica, qd ipū est cogitare

¶ **Reuera mē** oīm eccliarū est ecclia Hierosolymitana, non rhomana.

¶ **Ruffine, an** hæc videnti nō dolent oculi.

¶ **Duodecima.** Nicenū conciliū oīm sacratissimum tribuit rho, pō, suburbanarū eccliarū sollicitudinem.

¶ **Deciatertia.** Nicenū cōciliū statuit epōs ordinādos a prouincialibus Epīs.

¶ **Decia quarta** Honoris primatū

DECIMAE TERTIAE CONCLVSIONIS.

gatus antiq̄ Ep̄o Hierosolymorum antiquitus tradita honoris prerogatiua
tus tradita ē seruetur, manente nihilominus, & Metropolitanū ipsius prouinc
Ep̄o Hiero. t̄ dignitate. Doce me lector, quid faciendū sit. quando non facta
nō rhomano est, me hodierno tempore confiteri, rho, pontificem esse primū, nisi

¶ An nondū si mentiar quocq; & negem alium antiquitus fuisse primū, & tantū
etiam Ruffi concilij autoritati resistam. Deniq; in concilio Niceno primo loco
ne, tuum liuo sedisse scribitur Eustachius, Antiochenae eccl̄ae Ep̄us, nō Rho, nec
rē agnoscis? legatus Rho, Ep̄scopi lib. ij. tripart. c. v. quod esset intollerabile
hodierno iuri Rho, Ep̄i, nec tamen ideo h̄reticus fuit, aut Niceni
concilium contra ius diuinum egit.

Deciaquinta

¶ DECIMA QVINTA, si Rho, ecclesia est prima, propter pri
mum apostolum Petrum, eadem necessitate confitebimur, & Cō
postellanā ecclesiam esse secundam, propter apostolū sanctū Ia
cobum, et Ephesinam tertiam, propter apostolū tertium Ioannem,
& sic per ordinē apostolorū. At iste ordo nunquid seruatur? quo
iure ergo solus Petrus primā facit ecclesiam, nisi humano? Cur er
go Constantinopolitana, quae nullum habet Apostolū, praefertur
secūdo loco Compostellanā? Cur Alexandrina quae & ipsa nul
lum habet apostolū, praefertur Ephesinā? Cur Antiochena habet
apostolo praefertur Edissenā, quae apostolum Thomam habet?
Cur Hierosolymitana, his omnibus quinto loco postponitur, quae
Christum, Petrum, Iacobū, Ioannem, Item Iacobum columnam
(vt Paulus Gala. ij. scribit) habuit, & vniuersos discipulos? vi
des quā sit nulla ratio? quā Christus studiose huius primatus am
bitionem praenerit, & causas eiusdem penitus confuderit.

Decia sexta.

Quinetiam,
cur alij Ap̄i
curā pasceda
rum ouium soli
Petro nō per
miserunt, sed
iussu ch̄ri iue
runt in orbē
vniuersum?

Decia septima.

¶ Si papa est
super oēs ius
re diuino, nes
mo pōt eum
confessum ab
soluere.

¶ Quidam
Christum in
triumphantē
ecclesiam reij

¶ DECIMASEXTA, si ad solos Petri successores pertinet
verbū Christi, Tu es Petrus, & pasc oves, pari sequela concludit
tur, Solius Ioannis successores esse filios Mariae in cruce commen
datos, solos plus ceteris dilectos, quia hunc solum in cruce allocu
tus matri commendauit, ergo ab Ephesinis Ep̄scopis accipiunt
ceteri, vt sint filiae eccl̄ae & Mariae.

¶ Itē soli successores Iacobi & Ioannis essent filij Tonitruū, & so
li successores Iacobi minoris, eēt fratres domini. Et omnino, om̄
nium, ad quos Christus semel locutus est, successores, haberent ea
dem iure diuino. Quo, quid vanius dici potest?

¶ DECIMASEPTIMA, Si papa esset iure diuino super om̄s
fideles eccl̄ae, nullus posset eum absoluerē, nec confiten rem
audire. Quia quicquid iuris diuini est, immutabile est, nec vlla ra
sione potest se alteri submittere, & potestatem super se pati, sine ius
ris diuini iniuria. Non enim potest inferior fieri vllō pacto, nisi ho
minum arbitrio. ius diuinum stat fixum in eo quod est.

¶ IN FINE dico, Me nescire, an Christiana fides pati possit, in
terris aliud caput eccl̄ae vniuersalis statui, praeter Christū, sunt,
qui Christum in ecclesiam triumphantem reijciunt, vt Rho, pōti,
qui Christum in ecclesiam triumphantem reijciunt, vt Rho, pōti,
Matthaei vltimo. Ecce ego vobiscum sum, vsq; ad consumationē
seculi. Et illud Act. ix. Saule Saule, quid me persequeris? Ideo

RESOLVTIO. FO. XXVIII.

et in regnum fidei ecclesia vocatur, quod rex noster non videtur, sed ceditur, sicut, i. Cor. xv. dicit. Oportet illū regnare, donec pos-
na inimicos suos scabellum pedum suorum. Et tunc tradet regnū
& patri. At hi, regnū rez presentū faciunt, dum visibile cas-
ut erigunt. Nam & mortuo pontifice, Ecclesia non est sine capite
te, cur ergo viuo pōtifice, Christus non pro capite solus habetur?
An viuo pontifici cedit & mortuo succedit, velut quidam alter-
nus pontifex? Si autem & viuo pontifice Caput est, vt quid duo
capita in ecclesia statuimus?

ciunt, vt mill
tanti aliud ca
put constitut
ant cōtra euā
gelium.

CONCLVDO.

¶ Omnis sacerdos in articulo mortis & necessitatis est
Episcopus, est Papa, habens plenissimam plenitudinem
potestatis super confitentem, vt tenet sententiam com-
munis totius ecclesie, & ex b. Cypriani epistolis euiden-
ter cōvincitur. Ergo nec Papa est Episcopis, nec Episco-
pus est superior presbyteris, iure diuino, tenet consequē-
tia, quia ius diuinū est imutabile, tā in vita quā in morte.

Totius ope
ris summa.

FINIS.

¶ Si quid requiris amplius, alibi inuenies.

**Et in terra pax
hominibus bo-
ne voluntatis.**

¶ Lipsiæ ex Aedibus Valentini Schumañ
Anno domini Millesimo quinq-
gentesimo vigesimo.

1844635

mirrored bleed-through text from the reverse side of the page, appearing as faint, illegible characters.

CONCLVDO

mirrored bleed-through text from the reverse side of the page, appearing as faint, illegible characters.

FINIS

mirrored bleed-through text from the reverse side of the page, appearing as faint, illegible characters.

mirrored bleed-through text from the reverse side of the page, appearing as faint, illegible characters.